

Technická univerzita v Liberci
Hospodářská fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2009

Markéta Divišová

Technická univerzita v Liberci
Hospodářská fakulta

Studijní program: N 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

**Analýza modulů FI a CO systému SAP ve firmě
Delphi Packard Electric, s. r. o.**

**Analysis of SAP FI and CO modules in company
Delphi Packard Electric, s. r. o.**

DP-PE-KFÚ-2009-06

MARKÉTA DIVIŠOVÁ

Vedoucí práce: Ing. Josef Horák Ph.D., Katedra financí a účetnictví

Konzultant: Ing. Marie Šimonová, Delphi Packard Electric, s.r.o.

Počet stran: 85

Počet příloh: 4

Datum odevzdání: 22.05.2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Markéta DIVIŠOVÁ**

Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Podniková ekonomika**

Název tématu: **Analýza modulů FI a CO systému SAP ve firmě Delphi Packard Electric, s. r. o.**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Proveďte deskripci systému SAP.
2. Charakterizujte moduly FI a CO systému SAP.
3. Analyzujte aplikaci modulů FI a CO ve firmě Delphi Packard Electric, s. r. o.
4. Definujte výhody a nevýhody modulů FI a CO systému SAP aplikovaného ve firmě Delphi Packard Electric, s. r. o.
5. Zhodnoťte zjištěné výsledky a navrhněte doporučení.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: 60 - 70

Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

MAASSEN, A., SCHOENEN, M., DETLEV, F., aj. SAP R/3, Kompletní průvodce, 1. vyd. Brno: Computer Press, 2007. 733 s. ISBN 978-80-251-1750-7.

LEE, STUART, SAP FICO Interview Questions, Answers, and Explanations: SAP FICO Certification Review, 1st ed. London: Equity Press, 2006. 132 s. ISBN 978-1-933-80410-1.

HURST, Q., NOWAK, D., Configuring SAP R/3 FI/CO: The Essential Resource for Configuring the Financial and Controlling Modules, 1st ed., USA, Sybex, 2000. 846 s. ISBN 978-0-782-12597-9.

MAZZULLO, J., WHEATLEY, P., SAP R/3 for Everyone: Step-by-Step Instructions, Practical Advice, and Other Tips and Tricks for Working with SAP, 1st ed., Massachusetts: Prentice Hall PTR. 2005. 320 s. ISBN 978-0-131-86085-8.

SANKAR, CH. S., RAU, K. H., Implementation Strategies for SAP R/3 in a Multinational Organization: Lessons from a Real-World Case Study, 1th ed., London: Cybertech Publishing, 2006. 345 s. ISBN 978-1-591-40776-8.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Josef Horák, Ph.D.

Katedra financí a účetnictví

Konzultant diplomové práce:

Ing. Marie Šimonová

Katedra financí a účetnictví

Datum zadání diplomové práce: 31. října 2008

Termín odevzdání diplomové práce: 22. května 2009

doc. Dr. Ing. Olga Hasprová

děkanka

doc. Dr. Ing. Olga Hasprová

vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2008

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladu, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, 30.04.2009

.....

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá popisem a analýzou dvou významných modulů: finanční účetnictví (FI) a kontroling (CO). Oba moduly jsou součástí softwarového produktu společnosti SAP, který slouží pro řízení podniku.

První část práce je věnována všeobecným pojmům jako podnikový informační systém nebo ERP.

Druhá část práce se zaměřuje na popis společnosti SAP AG, jejího produktu SAP R/3 a v neposlední řadě také společnosti, ve které jsem výše zmíněné moduly zkoumala.

Dále se již práce věnuje popisu modulu FI a CO. Vždy jsou nejprve obecně popsány funkce modulu a jednotlivých submodulů a poté jsou popsány prvky a funkce modulů, které nejvíce využívá firma Delphi Packard Electric Česká republika, s. r. o.

Závěrečná část práce je pak využita k popisu výhod a nevýhod modulů FI a CO aplikovaného ve firmě Delphi a vlastní zhodnocení a doporučení. Celou práci provází podpůrné obrazovky systému SAP pro lepší představení a pochopení obou modulů.

Klíčová slova

Informační systém, podnikový informační systém, ERP, SAP AG, SAP R/3, modul, účet, pohledávky, závazky, vedlejší kniha, hlavní kniha, finanční účetnictví, externí účetnictví, interní účetnictví, kontroling, zakázka, nákladové středisko, databáze, účtovací klíč, kmenová data, účtová skupina, účetní okruh, klient, nákladový okruh, profit centrum, dlouhodobý majetek, účtová osnova, účetní závěrka, účetní výkazy, otevřené položky, kalkulace, automatické účty, zpracování faktury, Self Billing, factoring, kreditní limit, bankovní operace, inkasní proces, bankovní výpis, nákladový druh, procesní náklady.

Annotation

This diploma work deals with analysis of two important modules in the system SAP – modules FI and CO.

The first part is devoted to the general terms such as enterprise system or ERP.

The second chapter of thesis is focused on description of company SAP AG, the product SAP R/3 and not least on description of the company, in which I can work with the system SAP R/3, Delphi Packard Electric Česká republika, s. r. o.

The third part of my diploma work is about modules FI and CO. First I describe function of modules and sub modules and next I describe elements and functions of modules, which are used in the company Delphi.

The last chapter consists from description of benefits and disadvantages of modules FI and CO in the company Delphi and my own recommendation and estimation. Thesis contains many print screens from system SAP for better introduction and understanding.

Keywords

Information system, business system, ERP, SAP AG, SAP R/3, modules, account, payable, receivable, sub ledger, general ledger, finance accounting, external accounting, internal accounting, controlling, internal order, cost center, database, post key, main data, account group, company code, client, controlling area, profit center, fixed assets, chart of accounts, accounts final, final statements, open items, calculation, costing, automatic accounts, processing of invoices, self billing, factoring, credit limit, bank operations, collection process, bank statement, cost element, process costs.

Obsah

Seznam zkratk a symbolů	7
Seznam tabulek.....	8
Seznam obrázků.....	9
Úvod	10
1. Informační systém	11
1.1 Interní informační systémy	12
1.2 ERP.....	12
2. Společnost SAP AG	17
3. SAP R/3	18
4. Společnost Delphi Packard Electric Česká republika, s. r. o.....	20
5. Modul FI.....	22
5.1. Organizační jednotky v modulu FI.....	26
5.1.2 Organizační jednotky modulu FI ve společnosti Delphi	27
5.2. Submoduly modulu FI.....	29
5.2.1 Účty hlavní knihy FI–GL	29
5.2.1.1 Obecný popis a nastavení	29
5.2.1.2 FI–GL ve společnosti Delphi.....	31
5.2.2 Účty závazků A/P a účty pohledávek A/R	36
5.2.2.1 Obecný popis a nastavení submodulů A/P a A/R.....	36
5.2.2.2 FI–AP ve společnosti Delphi.....	38
5.2.3 Bankovní operace	55
5.2.4 Majetek FI–AM	60
5.2.4.1 Obecný popis a nastavení	60
5.2.4.2 FI–AM ve společnosti Delphi	61
6. Modul CO	65
6.2. Modul CO ve společnosti Delphi	69
7. Výhody a nevýhody modulů FI a CO aplikovaného ve firmě Delphi.....	76
8. Vlastní zhodnocení a doporučení	79
Závěr	81
Seznam použité literatury	83
Seznam příloh.....	85

Seznam zkratek a symbolů

ABAP	Advanced Business Application Programming
ABC	Activity Based Costing
AG	Aktiengesellschaft (akciová společnost)
AM	Asset Management
AP	Accounts Payable
apod.	a podobně
AR	Accounts Receivable
atd.	a tak dále
Cca	cirka
CO	Controlling
COGS	Cost of Goods Sold
CRM	Customer Relationship Management
CVIS	Centrum pro výzkum informačních systémů
č.	číslo
D	Dal (strana kreditní)
DMEE	Data Medium Exchange Engine
EDI	Electronic Data Interchange
ERP	Enterprise Resource Planning
FI	Financial Accounting
GL	General Ledger
HR	Human Resources
IDOC	Intermediate Document
IS	Industry Solution
MD	Má dáti (strana debetní)
MM	Material Management
např.	například
PA	Profitability Analysis
PCC	Product Cost Controlling
PLM	Product Lifecycle Management
PM	Plant Maintenance
POBJ	Požadaven na vystavení objednávky
PP	Production Planning
PS	Project System
QM	Quality Management
resp.	respektive
SAP	Systeme, Anwendungen, Produkte
SCM	Supply Chain Management
SD	Sales and Distribution
SKP	Standardní klasifikace produktu
SRM	Software Requirements Management
SWIFT	Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication
tzv.	tak zvaný
US GAAP	Generally Accepted Accounting Principles in the United States
Viz	videre licet
WF	Workflow

Seznam tabulek

Tab. 1 – Organizační jednotky v modulu FI.....	26
Tab. 2 – Kódy daně používané v modulu FI	40
Tab. 3 – Typ dokumentu v transakci MIRO.....	42
Tab. 4 – Kódy daně používané při účtování faktury vystavené	47
Tab. 5 – Kódy chyb v programu ZSDBE	49
Tab. 6 – Přehled kategorií nákladových středisek.....	70

Seznam obrázků

Obr. 1 – Vymezení interního informačního systému	11
Obr. 2 – Řešení obsažená v mySAP Business Suite.....	15
Obr. 3 – Organizační struktura modulu FI ve společnosti Delphi.....	27
Obr. 4 – Přihlášení do systému SAP R/3.....	28
Obr. 5 – Standardní typy dokumentů	31
Obr. 6 – Struktura účtů	32
Obr. 7 – Účtování na hlavní knihu – rychlé pořízení dokladu	33
Obr. 8 – Zpracování faktury – vložení základních dat	40
Obr. 9 – Zpracování faktury – vyplnění obrazovky „platba“	41
Obr. 10 – Manuální fakturace.....	46
Obr. 11 – Zadávání manuální faktury.....	47
Obr. 12 – Přehled dokladů – faktura vystavená.....	50
Obr. 13 – Dobropis	51
Obr. 14 – Vrubopis	51
Obr. 15 – Sledování kreditních limitů (F.31)	53
Obr. 16 – Seznam otevřených položek na odběrateli	54
Obr. 17 – Účtové schéma pořízení majetku	63
Obr. 18 – Výsledek srovnání odpisů účetních a daňových.....	64
Obr. 19 – Přiřazení účetního okruhu k nákladové oblasti	68
Obr. 20 – Kontrolingová oblast v koncernu Delphi	69
Obr. 21 – Zobrazení skupiny nákladových druhů	72
Obr. 22 – Zobrazení aktuálních nákladů pro nákladové středisko	73
Obr. 23 – Transakce KE30	75

Úvod

V dnešní době jsou podnikové informační systémy nepostradatelným prvkem každé společnosti. V modulech ERP systému proudí informace ze všech částí podniku a tvoří tak rozhodovací základnu managementu, sloužící pro efektivní řízení v reálném čase.

Nejvíce využívanou oblastí v ERP systémech jsou podnikové finance a účetnictví. Finanční modul je tak základem všech ERP systémů. Zahrnuje veškerý tok peněz, celkové výdaje a náklady podniku, změny vlastního kapitálu, změny majetku a mnoho finančních reportů jako obratovou předvahu, výkaz zisku a ztráty, výkaz Cash Flow, rozvahu apod. Jednoduše je centrem, kde se setkává veškeré účetnictví a finanční potřeby organizace.

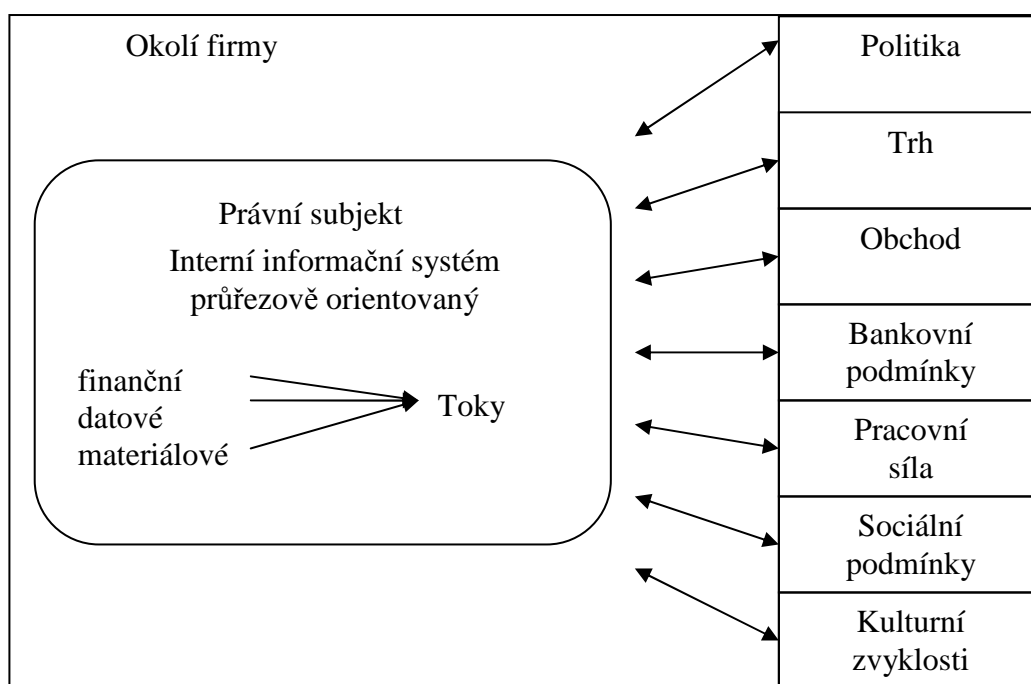
Velmi úzce s finančním modulem je spojen modul CO – kontroling, jehož hlavním úkolem je poskytovat informace pro rozhodování managementu. Podporuje koordinaci, monitorování a optimalizaci všech procesů v organizaci. Modul kontrolingu sice primárně slouží pro interní potřeby řízení společnosti, ale v nadnárodních společnostech typu Delphi Packard Electric Česká republika, s. r. o., je nedílnou součástí ERP systémů.

I přes ekonomickou krizi zájem o ERP systémy včetně modulů FI a CO neustále roste a to i v menších společnostech. Je to způsobeno tím, že se firmy snaží uspořít náklady či reorganizovat výrobu a to se bez vhodných informačních systémů v oblasti financí a plánování neobejde.

1. Informační systém

Informačním systémem chápeme takový systém, v němž se vazby mezi prvky systému a vazby s okolím (vstupy a výstupy systému) realizují předáváním dat a informací. Rozlišovat můžeme informační systém veřejný, který produkuje informace hlavně pro jiné subjekty a systém interní, který naopak produkuje informace určené převážně subjektu, který tento systém zřídil.

Každý informační systém existuje v určitém okolí a je provázán s jinými systémy nebo prvky. Okolí informačního systému tvoří pak jiné interní (podnikové) informační systémy, veřejné informační systémy, jiné systémy nebo prvky (např. systémy nadřízených orgánů a institucí).¹

Obr. 1 – Vymezení interního informačního systému

Zdroj: BÉBR, R, DOUCEK R. *Informační systémy pro podporu manažerské práce*, Praha 2005, s. 58.

¹ BÉBR, Richard., DOUCEK, Petr. *Informační systémy pro podporu manažerské práce*, 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2005, ISBN 80-86419-79-7, s. 45.

1.1 Interní informační systémy

Interní informační systémy jsou v praxi chápány jako informační systémy, podporující činnost nějaké právnické osoby, nejčastěji firmy, podnikatelského subjektu, veřejně prospěšné organizace nebo instituce veřejné a státní správy. Dále slouží také k podpoře menších a malých právnických subjektů působících v ekonomice.

Informační systém organizace představuje soubor činností, které zabezpečují sběr, přenos, uchovávání, zpracovávání, distribuci a prezentaci dat v organizaci pro potřeby rozhodování tak, aby řídicí pracovníci mohli efektivně vykovávat svoje řídicí funkce.

1.2 ERP

ERP (Enterprise Resource Planning) představuje obvykle jádro aplikační architektury informačních systémů a pokrývá největší rozsah jeho funkcí a procesů.

Zkratka ERP vyjadřuje v překladu plánování podnikových zdrojů. Hlavní myšlenou těchto aplikací je především sjednotit dílčí podnikové funkce na úrovni celého podniku, což se zdůrazňuje slovem Enterprise. Proto se také někdy ERP aplikace označují termínem celopodnikové, který vyjadřuje snahu jejich tvůrců integrovat jednotlivé programy uspokojující informační potřeby jednotlivých oddělení nebo pracovníků v podniku do jedné aplikace sdílející společnou datovou základnu.²

Základem podnikových informačních systémů je jedna společná databáze, díky níž jsou tyto systémy schopny zcela podporovat všechny procesy související s celkovou ekonomikou daného podniku. Zásadním charakteristickým rysem integrovaného standardního systému je společné využití dat. Např. data o dodavatelích jsou zakládána pracovníky oddělení nákupu. Naproti tomu pak účetní, kteří např. při účtování faktur přijatých jsou schopni si data o dodavatelích zobrazit a případně je i rozšířit o data specifická pro oddělení účetnictví (např. bankovní spojení).³

² GÁLA, L., POUR, at al. *Podniková informatika*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006, ISBN 80-247-1278-4, str. 63.

³ MAASSEN, André, at al. *SAP R/3: Kompletní průvodce*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2007, ISBN 80-251-1750-7, str. 11.

Aplikační software na úrovni ERP je charakterizován silnější integrací výrobních a finančních modulů, to znamená, že umožňuje lépe posuzovat a řídit ekonomické efekty a případně rizika jednotlivých zakázek, zajišťovat lepší provázanost výrobního a finančního plánování, včetně vazeb na řízení prodeje, nákupu, řízení personálních zdrojů a řízení majetku.

ERP software tak pokrývá rozhodující část podnikového řízení, a to především na taktické a operativní úrovni řízení. V praxi jsou ERP aplikace nasazovány od počátku 90. let a v podnikové praxi dosáhly značného rozšíření.

ERP je charakterizován jako typ aplikačního software, který umožňuje řízení a koordinaci všech disponibilních podnikových zdrojů a aktivit. Mezi hlavní vlastnosti ERP patří schopnost automatizovat a integrovat klíčové podnikové procesy, funkce a data v rámci celé firmy.⁴

Obr. 2 – ERP koncepce jako funkční strategie podniku

Zdroj: < http://www.cvis.cz/index_cz.htm >.

Současné systémy ERP představují velmi rozsáhlé programové produkty, které v sobě integrují všechny důležité podnikové činnosti zajišťující zejména dlouhodobé, střednědobé i krátkodobé plánování zdrojů, řízení realizace zakázek z hlediska dodržení termínů,

⁴ GÁLA, L., POUR, at al. *Podniková informatika*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2006, ISBN 80-247-1278-4, str. 64.

plánování a sledování nákladů výroby, zapracování výsledků všech aktivit do finančního účetnictví.

Hlavní funkční oblasti ERP jsou zejména logistika (ERP zahrnuje celou podnikovou logistiku, tj. nákup, skladování, výrobu, distribuci a prodej), finance a podporu řízení lidských zdrojů.⁵

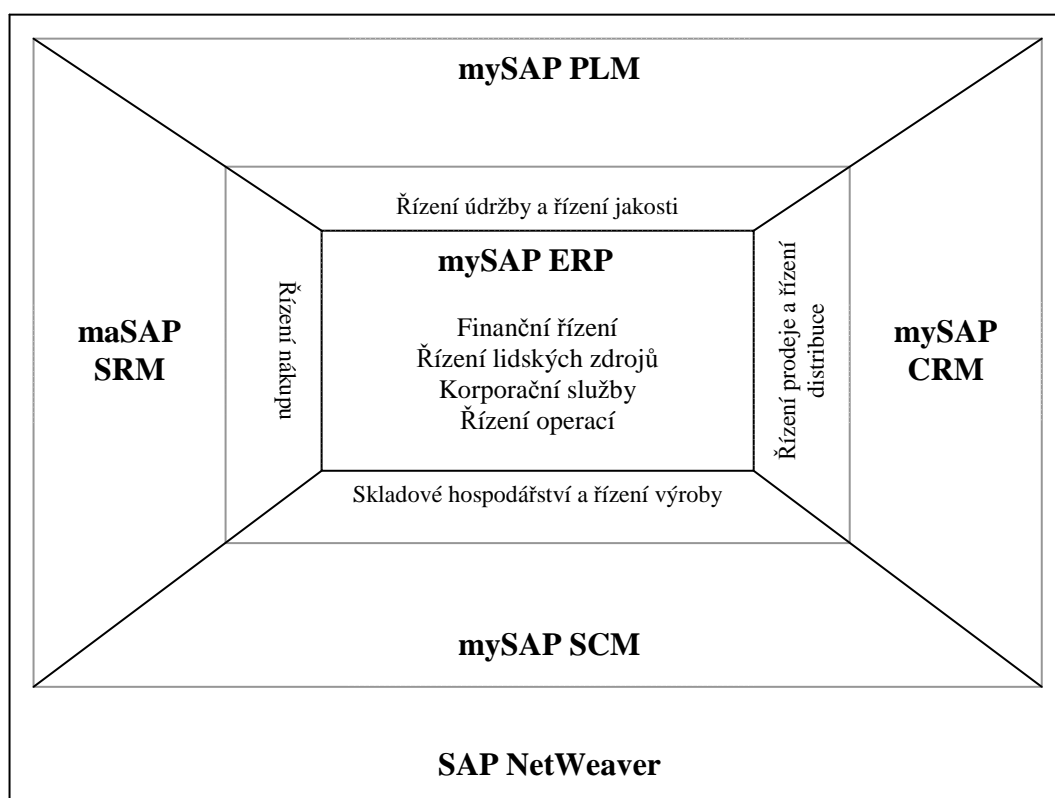
Systemy ERP jsou charakteristické vysokým počtem uživatelů. Obvykle je využívá naprostá většina všech manažerů, technicko administrativních pracovníků, případně i značná část dalších profesí (dispečeri, vedoucí výrobních linek, skladníci). Pro tyto uživatele se také musí definovat a řídit jejich postavení a základní možnosti v poskytované funkcionalitě. To znamená, že každý uživatel má zřízen svůj vlastní přístup do informačního systému a má pomocí oprávnění přesně definované, ve kterých oblastech systému může data zobrazovat, měnit či vytvářet.

ERP jsou standardní aplikace a je tedy nutné je pro potřeby konkrétního podniku, resp. uživatele, upravovat. Proces takových úprav se označuje jako *kastomizace*, tedy úpravy software dle potřeb zákazníka. *Kastomizace* většinou probíhá na základě analýzy požadavků uživatelů a obvykle představuje jednu z rozhodujících částí celého postupu projektu a nasazení aplikačního software v podniku. Předmětem *kastomizace* většinou je úprava struktury funkcí a komunikace (struktura menu), úpravy struktury informací (obrazkové formuláře, sestavy, přehledy), nastavení předpokládaných hodnot (jazyk, měna), definice organizační struktury, nastavení účetní osnovy, definice struktury nákladových středisek, úpravy a naplnění číselníků (zboží, materiálů, zemí, měnových jednotek, apod.), úpravy standardních výpočtů, např. cenových kalkulací, kontrol, omezujících podmínek, úpravy náplně datových položek a jejich struktury a technologické úpravy (nastavení barev, rámečků, apod.).

Systemy, které dokáží plně pokrýt interní i externí procesy a disponují navíc podporou rozhodovacího procesu, bývají označovány jak ERP II. Jedná se o komplexní řešení aplikačních software zahrnující a kombinující v sobě funkcionalitu a technologické

⁵ GÁLA, L., POUR, at al. *Podniková informatika*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2006, ISBN 80-247-1278-4, str. 64.

vlastnosti různých typů aplikací. Dosahuje se tím vysoká integrace heterogenních aplikací a jednotné uživatelské rozhraní. Konkrétním příkladem ERP II je systém kysal Business Suite, který představuje integrovanou rodinu podnikových řešení od společnosti SAP. V současnosti se kysal Business Suite skládá z následujících řešení: mySAP ERP (Enterprise Resource Planning), mySAP CRP (Customer Relationship Management), mySAP SRM (Supplier Relationship Management), mySAP SCM (Supply Chain Management), mySAP PLM (Product Lifecycle Management).

Obr. 2 – Řešení obsažená v mySAP Business Suite

Zdroj: SAP AG

Výsledky průzkumu realizace ERP koncepce v podnicích v České republice

Dle průzkumu Centra pro výzkum informačních systémů (CVIS) podporuje tvorbu ERP koncepce ve většině velkých podniků v České republice aplikační software společnosti SAP. SAP se neustále snaží vyvíjet své produktové portfolio směrem ke všem typům podniků co se velikosti týče (mySAP Business Suite, mySAP All-in-One, SAP Business One).

Pro hlavní konkurenty SAP (Oracle E–Business Suite, SSA ERP LN, Microsoft Axapta, IFS Aplikace) není v segmentu velkých podniků mnoho příležitostí k růstu. Tento trh je přehlcen, a nelze až na výjimky dané podnikatelskými prioritami některých firem očekávat jeho větší penetraci konkurenčními řešeními.⁶

Dle průzkumu společnosti Markent, využívalo na počátku roku 2008 plnohodnotný ERP systém 60% podniků, což je o polovinu více než v roce 2000. Ve srovnání se situací v západní Evropě a zejména Spojených státech je český trh ERP systémů výrazně méně konsolidován. Jak ukazují údaje z průzkumu CIO Network⁷, bezmála 54 % nasazených celopodnikových aplikací pochází od dodavatelů s méně než 2 % celkového podílu – ve velké míře jde pochopitelně o dodavatele lokální. Konsolidovanější polovině trhu pak dominují řešení SAP následována Microsoftem a Inforem. Mezi tuzemskými dodavateli získaly významné podíly systémy Helios společnosti LCS International a Orsoft dodávaný Ortexem.⁸

⁶ Sodomka, Petr. Aktuální trendy vývoje českého ERP trhu [online]. Publikováno 31.12.2008 [cit. 2009-01-24]. Dostupné z: <http://www.cvis.cz/index_cz.htm>.

⁷ Průzkum byl proveden v 829 podnicích (subjektech či skupinách subjektů) působících na českém trhu. <www.karpecki.cz>

⁸ Wailgum, T., Erben, L. ERP: Důležitější, než kdy dřív [online]. Publikováno 27.11.2008 [cit. 2009-01-24]. Dostupné z: <<http://businessworld.cz/erp-bi-bpm/erp-dulezitejsi-nez-kdy-driv-1429-p1592>>.

2. Společnost SAP AG

Firmu SAP (SAP – Software, Anwendungen und Produkte in der Datenverarbeitung) založilo v roce 1972 pět bývalých zaměstnanců firmy IBM: Dietmar Hopp, Hans–Werner Hector, Hasso Plattner, Klaus Tschira a Claus Wellenreuther. Jejich cílem bylo vyvinout standardní software pro řízení podnikové ekonomiky.

O rok později roku 1973 byl završen vývoj prvního standardního softwaru pro oblast finančního účetnictví. Tento produkt také vytvořil základ systému SAP R/1, kde písmeno R je zkratkou ze slov Real Time–Datenverarbeitung (zpracování dat v reálném čase).

Následovníkem se stal systém SAP R/2, který je možné označit za první systém ERP. Tento systém však stále ještě pro provoz vyžadoval použití sálových počítačů.

V roce 1992 začala firma SAP dodávat další verzi svého systému, označenou jako SAP R/3. Jednalo se o zcela přepracovanou verzi předchozích systémů upravenou tak, aby šla používat na hardwaru různých výrobků a šla nainstalovat i na počítače s různými operačními systémy. Tím SAP dosáhl vedoucího postavení na trhu se standardními softwary pro řízení podnikové ekonomiky.⁹

Dnes je společnost SAP AG se sídlem ve Walldorfu v Německu světově největším výrobcem podnikového informačního softwaru. V listopadu 2008 dosáhla již počtu 51.860 zaměstnanců v padesáti zemích světa. Společnost poskytuje své řešení pro 25 různých průmyslových sektorů bankovníctvím počínaje a veřejným sektorem konče.

V roce 2008 dosáhl počet zákazníků více než 76.000 ve více než 120 zemích světa. Celkové příjmy firmy SAP AG za rok 2008 dosáhly 11.6 miliardy EUR, z toho více jak 75 % jsou příjmy pouze z prodeje softwaru a softwarových služeb. Zisk pak za rok 2008 činil 1,89 miliardy EUR.¹⁰

⁹ MAASSEN, André, at al. *SAP R/3: Kompletní průvodce*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2007, ISBN 80-251-1750-7, str. 14

¹⁰ MÁČALOVÁ, Pavlína. Softwarový gigant SAP propustí 3000 zaměstnanců. Klesl mu zisk o 2 % [online]. Publikováno 28.01.2009 [cit. 2009-01-24]. Dostupné z: <<http://ekonomika.ihned.cz/c1-33520390-softwarovy-gigant-sap-propusti-3000-zamestnancu-klesl-mu-zisk-o-2>>.

3. SAP R/3

SAP R/3 je klient/server aplikace, která využívá třívrstvý model. Jedná se o vrstvu prezenční (komunikuje s uživatelem), vrstvu aplikační, ve které je uložena business logika a poslední vrstvu databázovou, která zaznamenává a ukládá všechna data systému.

Systém SAP R/3 je programován jazykem čtvrté generace ABAP/4, který umožňuje vytvářet jednoduché, ale výkonné programy. Vedle provozního klienta, ve kterém probíhají všechny podnikové procesy, je v praxi nutné mít další klienty pro testování nových kustomizačních nastavení. Ta se do provozního klienta kopírují až po úplném odzkoušení pomocí speciálního nástroje. Kustomizace přitom technicky představuje jen úpravu databázových tabulek, takže pokud zákazník neprovádí zásahy do aplikační logiky, mohou být jak testovací tak provozní klienti umístěni v jednom systému. V okamžiku, kdy je nutné doprogramování nějaké části funkcionality, už je kvůli zajištění bezproblémového provozu nutná instalace dalšího systému.

Samotné nastavení systému je velmi složité a při zavádění je SAP R/3 v každé společnosti nastaven jinak. Z tohoto důvodu si společnosti, které se rozhodly zavést SAP R/3, najímají SAP konzultanty, kteří programují systém SAP přesně dle potřeb a požadavků společnosti.¹¹

Přínosy SAP R/3

SAP R/3 přispívá k efektivnějšímu využití podnikových zdrojů (personálních, majetkových, finančních) pro zajištění procesů v podniku. Dále zkvalitňuje rozhodovací procesy, zlepšuje realizaci strategických plánů i rozhodnutí. Ekonomické a provozní datové zdroje jsou díky systému provázané a implementací systému SAP R/3 lze dosáhnout jak konkurenční výhody, tak zvyšování výkonnosti společnosti.

Největší výhodou při implementaci systému je jeho flexibilita dle požadavků zákazníka a komplexnost podnikového IT řešení pro řízení firemních zdrojů.

¹¹ MAASSEN, André, at al. *SAP R/3: Kompletní průvodce*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2007, ISBN 80-251-1750-7, str. 11

SAP R/3 se skládá z následujících modulů:

- FI (Financial Accounting) Finanční účetnictví,
- CO (Controlling) Kontroling,
- AM (Asset Management) Evidence majetku,
- PS (Project System) Plánování dlouhodobých projektů,
- WF (Workflow) Řízení oběhu dokumentů,
- IS (Industry Solutions) Specifická řešení různých odvětví,
- HR (Human Resources) Řízení lidských zdrojů,
- PM (Plant Maintenance) Údržba,
- QM (Quality Management) Management kvality,
- PP (Production Planning) Plánování výroby,
- SD (Sales and Distribution) Podpora prodeje,
- MM (Materials Management) Skladové hospodářství a logistika.

Moduly FI a CO systému SAP R/3

Moduly FI a CO jsou páteří všech provedení a nástrojů SAPu. Bez ohledu na rozsah ostatních modulů, vždy je potřeba modul FI díky jeho těsnému spojení se zbytkem modulů v SAPu a ve většině případů je také potřeba modulu CO k usnadnění veškerého manažerského reportingu.

4. Společnost Delphi Packard Electric Česká republika, s. r. o.

Společnost Delphi Packard Electric Česká republika, s. r. o. (dále jen „Delphi“), sídlící v České Lípě, byla založena v roce 1993 a je součástí světového dodavatele automobilových systémů a komponentů Delphi Automotive Systems. V roce 2005 byla v rámci českolipského výrobního závodu otevřena vývojová laboratoř zaměřená na vývoj prototypů svazků včetně přípravy konceptu budoucí výroby a praktických testů. V současné době firma zaměstnává firma cca 1700 pracovníků, z toho zhruba 140 techniků.

Divize Delphi Packard Electric je výrobcem elektroinstalací pro automobilový průmysl, splňující vysoké nároky na všechny výrobky a služby, které jsou charakterizované požadavky na špičkovou kvalitu, spolehlivost, časté inovace, pružnost a dobrý servis pro zákazníky, což potvrzuje i získání certifikátů dle norem jakosti ISO /TS 16 949:2002.

Výroba v současnosti zahrnuje modely vozů Škoda (Fabia, oba modely Octavia, Roomster), BMW (X3) a prestižní Audi (A8). Společnost dále vyvíjí nový model Octavie (A6). Každý elektrický svazek je originálem a vyrábí se velké množství variant. To je především dáno požadavky výrobce a cílového trhu a samozřejmě konkrétní výbavou vozu.

Firma DELPHI Packard Electric Systems je se svojí technologií a výrobními procesy (nástřih, lisování, ultrazvukové sváření, výroba polyuretanových průchodek apod.) a s nimi souvisejícími vlivy na životní prostředí subjektem s nízkým vlivem na životní prostředí, který je navíc neustále přezkoumáván dle požadavků normy ISO 14001:2005.¹²

SAP R/3 ve společnosti Delphi

Společnost Delphi používá systém SAP již od roku 1996. Postupně systém SAP v podniku procházel určitým vývojem. V roce 2007 byla plánovaná změna verze systému SAP z 4.6c na 4.7. Ke změně verze systému nakonec bohužel nedošlo. Přesto 1. listopadu 2007 došlo k výrazné změně, a to k přechodu na centralizovaný systém stejné verze, tzv. PN1.

¹² O společnosti Delphi [online]. 29. října 2008, [cit. 2009-01-24]. Dostupné z: < <http://delphi.jobs.cz/index.html> >.

PN1 je společnou platformou pro všechny dceřiné Delphi závody. Významným rysem tohoto nového systému je velká centralizace mnoha funkcí. Pro společnost to například znamená, že veškerá kmenová data jsou řízena centrálně (po vytvoření požadavku musí dojít k jeho schválení a následné realizaci, tzn. konečné vyřízení trvá i několik dnů), samotnou podporu lze realizovat pouze přes Helpdesk (Indie) a jen v anglickém jazyce a v neposlední řadě, že centrála má přístup k veškerým datům všech závodů Delphi (např. účty pohledávek, pořízení apod.).

Moduly FI a CO ve společnosti Delphi Packard Electric Česká republika, s. r. o.

Veškeré finance Delphi jsou řízeny dvěma základními moduly – CO a FI. Modul FI zachycuje účetnictví externí, odpovídající zákonům a standardům a modul CO naopak zachycuje interní a více podrobné manažerské účetnictví. V Delphi je vedeno prostřednictvím systému SAP účetnictví jednookruhové, tzn. že manažerské účetnictví tvoří analytiku finančnímu účetnictví. Každé zaúčtování v modulu FI je automaticky přeneseno do modulu CO na základě objektů modulu controlling (nákladové středisko, zakázka).

5. Modul FI

Základem modulu finančního účetnictví systému SAP R/3 je propojení se všemi podnikovými informacemi vztahujícími se k externímu účetnictví. Externí účetnictví umožňuje číselné vyjádření stavu podniku, vyžadované externími zájemci. Externí zájemci mohou být banky, potenciální investoři, finanční úřady, zákazníci i dodavatelé, atd.

Poskytované informace by měly být pokud možno co nejaktuálnější, tj. měly by odrážet aktuální stav majetku, popisovat aktuální finanční situaci a aktuální výnosy a náklady podniku. Protože ale data, která jsou k sestavení těchto výkazů potřebná, spadají do různých oblastí podniku, vychází systém SAP R/3 z hluboké integrace finančního účetnictví se zbývajícími částmi systému. Díky tomu existují v systému těsné vazby finančního účetnictví na datové zdroje materiálového hospodářství, výroby, správy dlouhodobého majetku, odbytu a personalistiky. Potřebná data jsou ukládána do jedné společné databáze.

Samotné finanční účetnictví je pak datovým zdrojem kontrolingu, neboť veškeré analýzy či kalkulace interního účetnictví se opírají o data finančního účetnictví. Díky přepočtům dat finančního účetnictví umožňuje kontroling vyhodnocovat stav podniku dle hledisek a kritérií podnikové ekonomiky. Tato vyhodnocení jsou obvykle určena pro interní potřeby podniku. Datová základna interního účetnictví je doplňována o účtování výnosů a nákladů externího účetnictví.

Zmíněná těsná integrace kontrolingu a finančního účetnictví je však možná jen tehdy, jsou-li splněny všechny potřebné požadavky. Těmito požadavky jsou jednak používání stejného účtového rozvrhu (jak kontroling, tak finanční účetnictví používá jednotná čísla účtů), dále zajištění dodatečného přiřazování účtů při vytváření dokladů (např. při zadávání nákladového střediska či při přiřazování účtů specifickým zakázkám). Posledním požadavkem je, že zaúčtování jednotlivých dokladů probíhají podle obecného a trvale platného konceptu dokladů (každé jednotlivé zaúčtování je kdykoliv opakovatelné, a to jak z hlediska svého typu, tak i obsahu, pro účely kontrolingu je možné každé zaúčtování přiřadit jiným způsobem než pro účely finančního účetnictví).

Finanční účetnictví vychází z účetnictví hlavní knihy, které je základem stejnojmenného modulu (General Ledger, zkráceně FI-GL). Účetnictví hlavní knihy se dále opírá o data pocházející z účetnictví následujících vedlejších knih: účty závazků (Accounts Payable, FI-AP), účty pohledávek (Accounts Receivable, FI-AR), účetnictví dlouhodobého majetku (Asset Management, FI-AM), materiálové hospodářství (MM, obsahujícího nákup MM-PUR, vedení zásob MM-IM a likvidaci faktur MM-IV) a personalistiky (HR).

Finanční účetnictví je v systému R/3 založeno na dvou základních konceptech, daných především potřebou využívání jedné společné databáze: princip účtů a souběžného účtování na kontrolních účtech, princip dokladování a řízení dokladů účtovacími klíči.

Princip účtů a souběžné účtování na kontrolních účtech

Všechna kmenová data jsou ve finančním účetnictví systému SAP R/3 vedena v podobě účtů. Každý z těchto účtů je jednoznačně identifikovatelný svým číslem a je zařazen do hierarchické struktury druhů účtů a účtových skupin.

Různé druhy účtů jsou dány hlavní knihou a vedlejšími knihami odběratelů a dodavatelů. Každý druh účtů se dále dělí na různé účtové skupiny. Výběrem účtové skupiny lze tedy každému účtu přiřadit určitou skupinu specifických vlastností. Typickými příklady těchto vlastností jsou způsob přiřazení čísla účtu a druh tohoto čísla či výběr obrazovek, které budou použity pro založení účtu.

Na nejvyšší úrovni hierarchie struktury účtů se nachází účtové rozvrhy. Lze říci, že se v podstatě jedná o seznam všech použitelných účtů s jejich popisy, sladěný s nejrůznějšími požadavky. Ty mohou být například dány specifickými právními či daňovými předpisy určité země. Účtové rozvrhy lze také označit za předem připravené a upravené podmnožiny množiny všech dostupných účtů. Součástí procesu kustomizace, tj. přizpůsobení systému SAP R/3 potřebám podniku, který jej chce využívat, je i založení těchto účtových rozvrhů.

Výběr výše zmíněné účtové skupiny probíhá v případě účtů hlavní knihy na úrovni jednotlivých účtových rozvrhů, což znamená, že pro každý účtový rozvrh lze danému účtu

přiřadit různé vlastnosti. To je logické, neboť právní předpisy různých zemí, jejich odrazem jsou různé účtové rozvrhy, se liší především v různém použití a uspořádání těch účtů hlavní knihy, které se vztahují k roční uzávěrce.

V případě účtů vedlejších knih platí, že výběr účtové skupiny probíhá na úrovni klienta. Mezi účtové skupiny hlavní knihy patří například skupina pro účty dlouhodobého majetku či skupina pro účty materiálového hospodářství. V případě dodavatelů existuje například účtová skupina dodavatel.

Všechny účty vedlejších knih jsou klíčem propojeny s příslušným účtem hlavní knihy. V kmenových datech účtů vedlejší knihy se toto propojení vytváří zadáním vhodného účtu pohledávek či závazků hlavní knihy. Díky tomu je možné v systému SAP R/3 využít techniku souběžného účtování na kontrolních účtech. Jinými slovy řečeno, jakékoliv účtování na nějakém účtu vedlejší knihy vede k okamžité aktualizaci odpovídajícího účtu hlavní knihy. Díky tomu jsou na účtech hlavní knihy, vztahujících se k roční uzávěrce, prakticky stále aktuální data. Ta pak mohou být základem různých analýz či kalkulací.

Princip dokladování a řízení dokladů

Každý obchodní případ je v systému SAP R/3 zaznamenán pomocí vlastního dokladu. Takto vzniklé doklady pak dokumentují veškeré aktivity podniku a odpovídají i obchodně právním předpisům týkajícím se účetnictví. Vždy však platí, že systém povolí záúčtování nějakého dokladu pouze tehdy, jsou-li vyrovnány strany Má dáti a Dal dokladu. Každý účetní doklad je tvořen právě jednou hlavičkou a libovolně mnoha položkami, z nichž každá může způsobit účtování na jiném účtu.

Každému dokladu je přiřazen řídicí klíč, který říká, jakým způsobem má systém SAP R/3 doklad dále zpracovat. Příkladem takového řídicího klíče může být druh dokladu, který je pro každý doklad pouze jeden. Druh dokladu určuje vlastně způsob účtování. Přiřazením vhodného druhu dokladu lze tedy vyhovět různým účetním požadavkům, pokud jim ovšem odpovídá i obsah vytvářeného účetního dokladu. Druh dokladu dále určuje i číselný rozsah, z něhož budou jednotlivým dokladům přidělována čísla. Definice druhů dokladu a jejich vlastností je součástí kustomizace systému SAP R/3.

Dalším řídicím znakem je účtovací klíč, zadaný na úrovni jednotlivých položek dokladu. Tento klíč jasně říká, zda se jedná o účtování na straně Má dáti či Dal a jaký druh účtu smí být při účtování použit. Kromě toho lze pomocí účtovacího klíče řídit i některé specifické požadavky vztahující se pouze k jedné účetní operaci. Po výběru účtovacího klíče se pak uživateli zobrazí obrazovka pro zadávání dat odpovídajícímu danému klíči.

I pro doklady finančního účetnictví platí základní pravidlo systému SAP R/3, které říká, že doklad smí být zaúčtován jen tehdy, je-li úplný. to ovšem znamená, že musí být zajištěno zadání určitých prvků dokladů. K nim patří například datum dokladu, druh dokladu, měna dokladu, účetní okruh či částky v jednotlivých položkách. další podmínkou platnou pro zaúčtování účetních dokladů je to, že celkové saldo dokladu musí být rovno nule. Jinými slovy řečeno, strany Má dáti a Dal sečtené pro všechny položky dokladu se musí rovnat. Cílem všech těchto kontrol je zabránit účtování nekonzistentních či neúplných dokladů.

SAP R/3 umožňuje i přerušení práce s dokladem, neboť nabízí možnost tzv. dočasněho uložení či „zaparkování“ dokladů. Tuto možnost můžeme využít v případě, že máme zadaný doklad, který neobsahuje žádné chyby a jakékoliv přerušení práce (např. přestávka) brání pokračovat v další práci. Dále tuto možnost využijeme v případě, že chceme doklad pouze předběžně pořídit, neboť případné konečné zaúčtování musí být ještě projednáno s dalším pracovníkem podniku (v případě faktury dodavatele například s nákupčím).¹³

¹³ MAASSEN, André, at al. *SAP R/3: Kompletní průvodce*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2007, ISBN 80-251-1750-7, str. 587

5.1. Organizační jednotky v modulu FI

Organizační jednotky v modulu FI jsou používány k uspořádání podnikových funkcí a externímu reportingu. Každý podnik si volí svou specifickou organizační strukturu v systému SAP definováním organizačních jednotek a tvorbou jejich základních nastavení. Definování některých organizačních jednotek pro finanční účetnictví je povinné. Pro přehlednost uvádím tabulku s jejich výčtem a s informací, zda je povinné je tvořit či ne.

Tab. 1 – Organizační jednotky v modulu FI

Organizační jednotka	Definice
Klient (Client)	Povinná tvorba
Společnost (Company)	Nepovinná tvorba
Účetní okruh (Company Code)	Povinná tvorba
Podniková oblast (Business Area)	Nepovinná tvorba

Zdroj: Configuring SAP R3 FICO, David Nowak

Pro každou organizační jednotku je určeno, jaká minimální nastavení jsou povinná. Mezi základní a povinná nastavení pro každou organizační jednotku patří účtový rozvrh (Chart of Accounts), fiskální rok (Fiscal Year) a měny (Currencies).

Klient (Client)

Jedná se o organizačně a technicky samostatnou jednotku uvnitř systému SAP. Jednotka klient je na nejvyšší úrovni v celé hierarchii systému SAP a výkazy a data, která jsou na této úrovni vkládány, jsou pak platná pro všechny účetní okruhy a pro celou organizační strukturu. Jako klient může vystupovat například skupina podniků nebo korporace.

Společnost (Company)

Organizační jednotka společnost je menší jednotka, pro kterou lze tvořit samostatné finanční výkazy podle příslušných zákonných požadavků. Organizační jednotka společnost v sobě může zahrnovat jeden nebo několik účetních okruhů. Všechny účetní okruhy v jedné jednotce společnost musí pak používat stejný účtový rozvrh a fiskální rok, avšak mohou používat různé místní měny (Local Currencies).

Účetní okruh (Company Code)

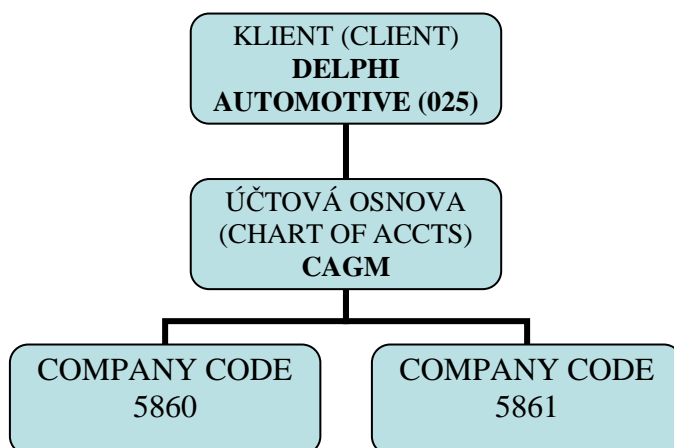
Účetní okruh je nezávislý účetní objekt a jedná se o nejmenší organizační jednotku, pro kterou můžou být vypracovány kompletní finanční výkazy (rozvaha, výkaz zisku a ztráty, apod.)

Podniková oblast (Business Area)

Organizační jednotka externího účetnictví, která odpovídá specifickému segmentu nebo oblasti zodpovědnosti v podniku (např. výroková řada nebo odvětví). Pro interní účely mohou i na této úrovni být vytvářeny finanční výkazy.

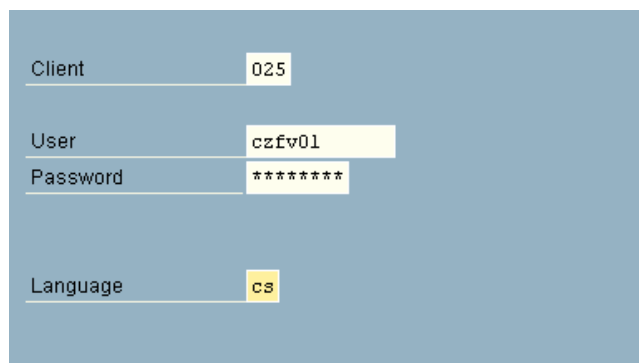
5.1.2 Organizační jednotky modulu FI ve společnosti Delphi

Protože je společnost Delphi Packard Electric Česká republika, s. r. o. součástí celosvětového koncernu Delphi Corporation, je zřejmé, že bylo nutné vybudovat určité organizační uspořádání, které umožní sledovat finanční ukazatele a účetní výkazy jak pro celý koncern, tak pro každou divizi zvlášť. Na nejvyšší úrovni je organizační jednotka klient. Delphi Corporation má několik klientů, dle oboru, v jakém společnosti podnikají. Jedním z klientů je klient číslo 025 – Delphi Automotive, který sdružuje všechny společnosti, které spadají do automobilového průmyslu. Jak je patrné z Obr. 3, všechny závody spadající pod tohoto klienta, používají stejný účtový rozvrh označený jako CAGM.

Obr. 3 – Organizační struktura modulu FI ve společnosti Delphi
Zdroj: Vlastní zpracování

Již při přihlašování do systému SAP R/3 si uživatel volí, v jakém klientovi bude pracovat. Je jasné, že může pracovat jen v takových klientech, pro které má příslušná oprávnění. Klient je definován trojciferným klientským klíčem a přístup do něj je zabezpečen heslem (Obr. 4).

The image shows a screenshot of the SAP R/3 login interface. It features four input fields on a blue background. The 'Client' field contains the value '025'. The 'User' field contains 'czfv01'. The 'Password' field contains seven asterisks '*****'. The 'Language' field contains 'cs'.

Client	025
User	czfv01
Password	*****
Language	cs

Obr. 4 – Přihlášení do systému SAP R/3
Zdroj: Systém SAP R/3

Nejnižší organizační jednotkou v rámci Delphi je účetní okruh. V systému jsou pro Českou Republiku založeny dva účetní okruhy: 5860 – Delphi Packard Electric Česká republika, s. r. o. a 5861 – Delphi Packard, k. s. Koncem roku 2009 má však být komanditní společnost, která je dceřinou společností společnosti s ručením omezeným, zlikvidována.

5.2. Submoduly modulu FI

Samotný modul FI můžeme dále rozdělit na několik submodulů. Mezi hlavní submoduly patří FI–GL (General Ledger – účty hlavní knihy), FI–AM (Asset Management – účtování a evidence dlouhodobého majetku), FI–AR (Accounts Receivable – účty pohledávek) a FI–AP (Accounts Payable – účty závazků).

5.2.1 Účty hlavní knihy FI–GL

5.2.1.1 Obecný popis a nastavení

Obecně účetnictví hlavní knihy zajišťuje účtování na účtech hlavní knihy, otevírání a uzavírání účetního období, účetní závěrku, účetní výkazy (rozvaha, výkaz zisků a ztráty). V submodulu FI–GL lze vytvářet, měnit a zobrazit kmenová data účtů hlavní knihy, pořizovat, zaznamenávat a kontrolovat všechny účetní data a vytvářet strukturu účtů. Lze spustit automatické účtování DPH, kursových rozdílů, platebních rozdílů atd.

Kmenová data G/L účtů

G/L účty je možné vytvářet v transakci FS01. Po zadání čísla účtu a účetního okruhu je možné dále zadávat účtovou skupinu, měnu účtu, daňovou kategorii, alternativní číslo účtu, různé bankovní údaje jako ID účtu, řízení hotovostí, úročení, účtový rozvrh apod.

Kmenová data G/L účtů obsahují data, která určují, jak bude účet používán.

Velmi důležité je zatržení indikátoru, zda se jedná o účet výsledkový či o účet rozvažný. Toto nastavení je nutné pro to, zda se bude zůstatek účtu převádět do dalšího období. Převod zůstatku je realizován pouze u účtů rozvažných, účty nákladové a výnosové nemají na začátku účetního období žádný počáteční zůstatek.

Dále je možné zvolit správu otevřených položek. Správa otevřených položek je například nutná v případě účtů dodavatelů a odběratelů. Správa otevřených položek znamená, že na účtu uvidíme pouze ty položky, které tvoří zůstatek účtu. Tato funkce nám umožňuje zobrazit otevřené a vyčištěné položky a částky na účtu. Často se tato funkce využívá i u účtů dohadných, které se každý měsíc vytvářejí, a zároveň se stornují dohadné položky,

vytvořené v období předchozím. Na konci roku se pak při stažení konečného zůstatku účtu zobrazí pouze položky, které ještě nebyly vystornovány.

SAP nabízí možnost zadat v kmenových datech účtu autorizační skupinu, pokud chceme zabránit neoprávněným změnám na účtu nebo popř. účetního, který bude rekonziliovat daný účet. Zvolit lze také, zda účet ovlivňuje Cash Flow, zda se mají na účty kalkulovat úroky (bankovní účet), atd. Často se také využívá možnosti volby skupinových účtů. Skupina účtů ovlivňuje jaké pole můžeme nastavovat v kmenových záznamech účtů. Minimálně je nutné mít dvě skupiny účtů a to účty rozvahové a účty zisků a ztráty.

Účtovací klíč

Účtovací klíč určuje jestli je účetní zápis na straně Má dáti nebo Dal a zároveň v jaké transakci nebo na jakých účtech je zápis prováděn. Není doporučováno měnit účtovací klíče dodávané v systému SAP a pokud je nezbytné účtovací klíče přidávat, nejlepší cestou je kopie již stávajících. Mezi nejběžnější účtovací klíče v systému SAP FI jsou klíče 40 (Má Dáti) a 50 (Dal). Další účtovací klíče jsou uvedeny v Příloze 1.

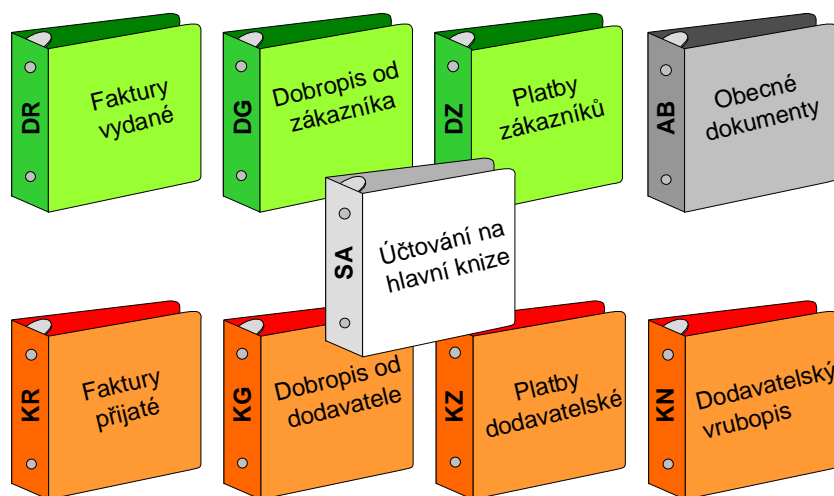
Automatické účty

Nastavení automatických účtů je jedním z nejsilnějších nástrojů v systému SAP. Automatické účty nám umožňují používat správné účty hlavní knihy vzhledem k typu transakce nebo jiným faktorům. Zda se na konkrétním účtu může účtovat manuálně nebo automaticky se volí již v kmenových datech účtu. Automatické účty se objevují v mnoha oblastech celého systému SAP. Takovou oblastí jsou například daňové účty, oblast materiálového hospodářství (inventurní účty, materiálové odchylky), prodeje a distribuce, ve kterých tvoří nastavení automatických účtů hlavní integrační bod mezi moduly FI, MM a SD.

Typ dokumentu

V různých transakcích systému SAP se používají různé typy dokumentů. Typ dokumentu ovlivňuje a kontroluje mnoho věcí jako například typ účtu (A – majetek, D – odběratel, K – dodavatel, M – materiál, S – účty hlavní knihy), na který může být účtováno, číselný rozsah nebo i položky hlavičky dokladu, které budou použity. Systém SAP je dodáván již se standardními typy dokumentů (Obr. 5) i účtovacími klíči, ale zároveň poskytuje

možnost si je měnit a vytvářet si vlastní kódy. To je však doporučováno jen velmi zkušeným uživatelům a jen ve velmi nutných případech.

Obr. 5 – Standardní typy dokumentů

Zdroj: Interní materiály Delphi

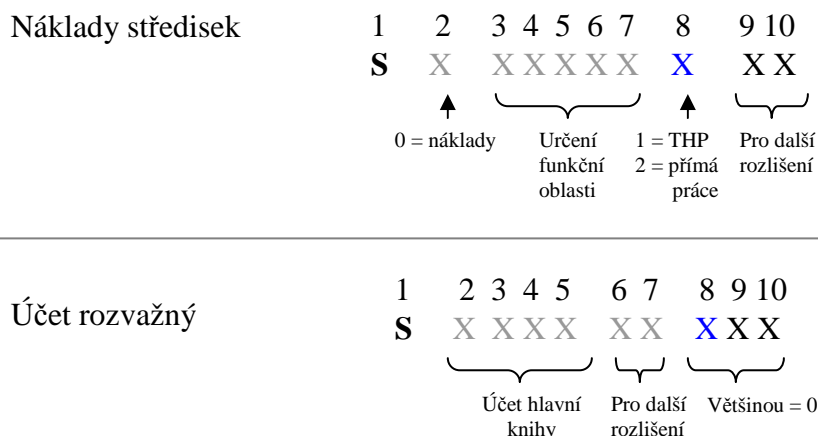
Každý účetní dokument můžeme rozdělit na dvě části. První částí je hlavička dokladu, ve které se vyplní číslo dokladu, datum dokladu, datum účtování, účetní okruh, měna. Druhou částí jsou pak jednotlivé položky dokladu (Line Item), které obsahují částku, účet, účtovací klíč, nákladové středisko či interní zakázku, druh daně, apod.

5.2.1.2 FI–GL ve společnosti Delphi

Společnost Delphi používá tři účtové osnovy. První účtová osnova označovaná jako CAGM slouží pro primární účtování a je společná pro všechny společnosti spadající do klienta Delphi Automotive. Pokud účty této účtové osnovy začínají písmenem „S“, jedná se o účty sloužící pro účetnictví vedené dle US GAAP. Začínají-li účty písmenem „L“, pak slouží pouze pro účetnictví vedené dle českých účetních standardů. Druhou účtovou osnovou je účetní osnova označovaná CACZ, která slouží jen pro české účetnictví. Poslední účtová osnova CATB slouží jako finální obratová předvaha, do které jsou účty dle stanovených pravidel převáděny z osnovy CAGM. Tato účtová osnova slouží pouze pro převádění zůstatků účtů na konci každého měsíce do amerického systému.

Účtový rozvrh v SAP R/3 má přibližně 1.200 účtů

Struktura účtů v SAPu

Obr. 6 – Struktura účtů

Zdroj: Interní materiály Delphi

Schéma ukazuje strukturu účtů jak pro nákladové účty, tak pro účet rozvahový. Pokud se jedná o účty sdílené (používané všemi Delphi), stojí na začátku účtu „S“, jedná-li se o účty lokální, pak na začátku názvu účtu je písmeno „L“.

Dále např. nákladový účet má vždy na druhém místě číslo „0“. Dalších pět pozic je již podrobnější analytický účet. Dále například osmá pozice udává u mzdových nákladů, zda se jedná o mzdové náklady na tarifního pracovníka či smluvního zaměstnance. Další dvě pozice jsou již pro další analytiku.

Používaný report pro zobrazení účtové osnovy je S_ALR_87009864. Stažený účtový rozvrh CAGM společnosti Delphi má více než 11 tisíc řádků včetně analytik.

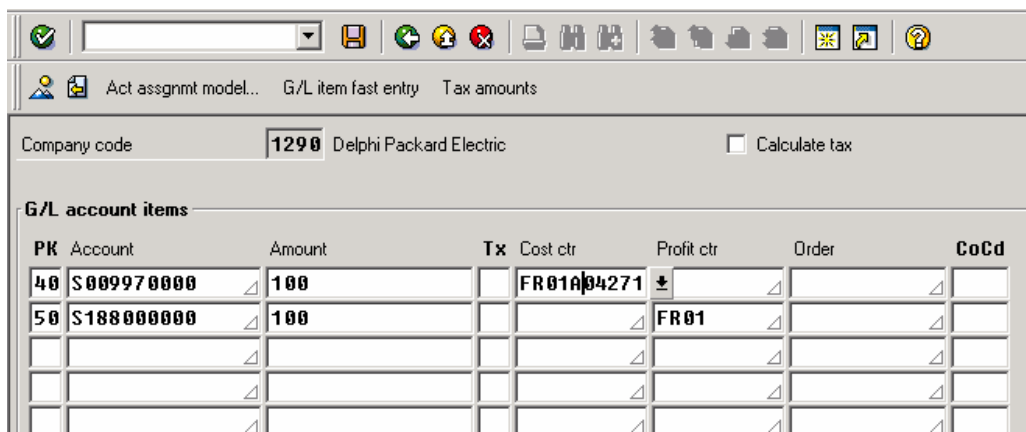
Účty hlavní knihy musí být rekonziliovány na účty vedlejších knih. Integraci účtů vedlejších knih a účtů hlavní knihy v reálném čase zajišťují kontrolní (tzv. rekonziliační) účty, na které nemůže být účtováno manuálně.

Používané transakce v submodulu FI-GL

Účtování na účtech hlavní knihy je v Delphi nejčastěji prováděno v transakci F-02. Nejvíce používaným typem dokladu je SA. Pokud se každý měsíc dané účtování opakuje s rozdílnou částkou, můžeme použít účtování s referencí. Účtování s referencí je variabilní,

můžeme si zvolit, které parametry chceme zachovat z minulého účtování, např. účty, částky, účetní kódy, texty nebo nákladová střediska.

V úvodní obrazovce transakce F-02 je nutné zvolit datum dokladu, datum účtování, účetní období, měnu dokladu, referenci (v Delphi platí pravidlo používat jako referenci iniciály–měsíc,rok–pořadové číslo, př. MD-0209-0001), text hlavičky dokladu, účetní okruh a typ dokladu. Nejvhodnější způsob účtování je pomocí rychlého pořízení dokladu (viz Obr. 7), kde je nutné zadat účtovací klíč (u SA dokladů většinou „40“ pro MD a „50“ pro DAL), číslo účtu, částka, znak daně, nákladové středisko nebo zakázku. Po simulaci dokladu, která zkontroluje rovnost stran MD a D je možné doklad zaúčtovat a následně opsat vygenerované číslo dokladu na papírový podklad k účtování.

The screenshot shows the SAP F-02 transaction screen. At the top, there is a menu bar with options like 'Act assignmt model...', 'G/L item fast entry', and 'Tax amounts'. Below the menu, the 'Company code' is set to '1290 Delphi Packard Electric'. A table titled 'G/L account items' is displayed with the following data:

PK	Account	Amount	Tx	Cost ctr	Profit ctr	Order	CoCd
40	S009970000	100		FR01A04271			
50	S188000000	100			FR01		

Obr. 7 – Účtování na hlavní knihu – rychlé pořízení dokladu
Zdroj: Systém SAP R/3

Pro zobrazení zaúčtovaných dokladů je určena transakce FB03. Tuto transakci můžeme používat k vyhledávání FI dokladů dle jejich čísla nebo jiných parametrů. Např. dle data účtování, uživatele, druhu dokladu apod.

V transakci FB50 můžeme daný dokument pouze předběžně pořídit pro budoucí účtování. Uložený dokument může později zaúčtovat pouze uživatel, který ho uložil a to ve stejné transakci, tedy FB50. Nejčastěji je tato transakce používána před závěrkou (tzn. poslední týden v měsíci), kdy si účetní připraví složitější doklady, které očekává a neví jednu či více náležitostí dokladu (např. částku, nákladové středisko, apod.).

Další velmi často využívanou transakcí v submodulu FI–GL ve společnosti Delphi je transakce FB02 sloužící pouze ke změně účetního dokladu. Měnit lze jen takové údaje, které neovlivní účetní předpis, částku a kontrolingový objekt (středisko, zakázka), tzn. např. text hlavičky dokladu, znak daně, číslo dokladu, apod.

Pro reverzní účtování neboli storno dokladu se využívá transakce FB08, v níž zadáme číslo dokladu, který má být stornován, datum storna, účetní okruh, důvod storna (např. storno dohadné položky, chybné účtování apod.) a období.

Pro vstupy, které se každý měsíc opakují ve stejných částkách (např. účtování dohadné položky, účtování nákladů příštích období, úrokové platby, zákonné poplatky, majetková daň apod.) lze použít transakce FBD1, FBD2 – vytvoření a změna opakovaného vstupu. Zde zadáváme stejné parametry jako při jednorázovém účtování, přičemž účtovací klíč, účet a částka jsou neměnné. Dále musíme zvolit den, ke kterému se bude daný dokument účtovat (např. 28. každého měsíce).

Další velmi často používanou transakcí je transakce FS10N, pomocí které můžeme sledovat jednotlivé účty a jejich obraty Má Dáti a Dal, zůstatek účtu v daném měsíci a kumulovaný zůstatek. Po rozkliknutí kterékoli z těchto kategorií se zobrazí detail jednotlivých položek, resp. dokladů, které např. stranu Má Dáti tvoří.

Transakce FBL3N je velmi podobná transakci FS10N, ale po rozkliknutí zůstatku účtu se zobrazí jen otevřené položky, tedy položky nevyrovnané. Tuto transakci lze použít jen pro účty, které mají v kmenových datech nastavenou správu otevřených položek. Například u účtů dohadných se zobrazí jen nevystornované položky apod.

Transakce FS00 pak slouží k zobrazení kmenových dat účtů hlavní knihy. Měnit jakékoliv parametry a nastavení účtu můžou jen oprávnění uživatelé. Protože v Delphi v České Lípě takový uživatel není, pro každou změnu účtu musíme žádat centrální „helpdesk“ v Indii.

Každá transakce na účtech hlavní knihy v SAPu je zachycena ve dvou měnách: v měně transakce (měna, která vstupuje do hlavičky dokladu) a v měně lokální (měna účetního

okruhu, v níž je doklad vedený). SAP R/3 používá tabulku směnných kurzů (FASB 52) k účtování a reportování v cizí měně. Tato tabulka musí být neustále monitorována, abychom se ujistili, že reflektuje současné směnné kurzy. Je tedy zřejmé, že SAP podporuje více měn pro jeden dokument. Jedinou podmínkou je, že všechny měny, v nichž chceme pořídit dokument musí být udržovány právě v tabulce FASB 52.

Další transakce, které lze v submodulu FI–GL použít, jsou uvedeny v Příloze 2 – Seznam transakcí a reportů používaných v submodulu FI–GL.

5.2.2 Účty závazků A/P a účty pohledávek A/R

5.2.2.1 Obecný popis a nastavení submodulů A/P a A/R

Sub modul FI A/P (Accounts Payable) je vedlejší kniha, která zahrnuje veškeré účtování o závazcích podniku vůči jeho dodavatelům, bankám, pojišťovnám apod. Tento modul je velmi úzce propojen s modulem MM (materiálové hospodářství) a s submoduly FI Treasury – Řízení peněžních prostředků a FI A/R – účty pohledávek. Pomocí submodulu A/P může společnost jednoduše řídit své závazky tak, aby nedocházelo k pozdním platbám a následným sankcím za pozdní uhrazení faktury přijaté.

Kromě pořizování a evidence faktur přijatých (zahraničních i tuzemských), poskytuje submodul možnost zakládat a spravovat kmenová data dodavatele, sledovat otevřené, tedy nezaplacené položky na dodavateli, účtovat zálohové doklady nebo vytvářet platební návrhy (viz kapitola 5.2.4 Bankovní operace), sledovat plán plateb s vazbou na Cash Flow, nebo přeceňovat zahraniční závazky. Přijaté faktury je možné zpracovávat i hromadně (po obdržení Excel souboru s daty na fakturách).

Submodul FI/AR (Accounts Receivable) umožňuje podniku efektivně řídit své pohledávky. Jedná se o také o vedlejší knihu, která má mnoho nastavení, možností a je velmi flexibilní. Slouží především k pořizování a evidenci vydaných tuzemských i zahraničních faktur (včetně zálohových), umožňuje vytvářet účty odběratelů a spravovat kmenová data, evidovat upomínky vůči odběratelům. Lze definovat i možnosti penalizace odběratelů za pozdní splacení závazků.

Kmenová data zákazníků a dodavatelů

Klíčovým konceptem při tvorbě kmenových dat zákazníků nebo dodavatelů jsou zákaznické, resp. dodavatelské skupiny. Tyto skupiny nám umožňují mít oddělená povinná pole kmenových záznamů pro různé typy zákazníků, resp. dodavatelů nebo přiřadit jednotlivým skupinám stejný klíč, např. pro potřeby reportingu. Při tvorbě zákaznických kmenových dat je důležité velmi úzce spolupracovat s modulem SD, takže kmenová data zákazníků musí plnit své funkce v obou modulech. Dodavatelská kmenová data zase musí respektovat požadavky modulu MM.

Každý dodavatelský, resp. zákaznický účet obsahuje všeobecná data o dodavateli, resp. odběrateli (název, sídlo společnosti, IČO, bankovní účet, apod.) a data podniková (účetní informace jako platební podmínky a termíny, obchodní korespondence, pojištění a ostatní texty). Dále může být vyplněn pojem pro vyhledávání, dle podnikových pravidel a to například v podobě zkráceného názvu dodavatele. SAP dává dále možnost ke každému dodavateli či odběrateli uvést účetního, který je zodpovědný za účtování faktur přijatých či vystavených. U dodavatelských i odběratelských účtů musí být vždy v nastavení zatrhnuto políčko správa otevřených položek.

Nové dodavatelské, resp. odběratelské účty mohou být tvořeny s referencí na již existující účty. Pak jsou do nového účtu zkopírována všechna data, kromě specifických jako adresa, název nebo IČO. Každý účet má své číselné označení, přičemž jedinou podmínkou při tvorbě těchto čísel je počet číslic, ten musí být pro všechny účty stejný.

Jeden dodavatel může být současně i odběratelem. V takovém případě můžeme používat možnosti vyčištění otevřených položek, kdy jsou veškeré pohledávky na odběrateli vyčištěny závazky na dodavateli. V takových případech je nutné při zadávání odběratelského účtu uvést dodavatelský účet a v dodavatelském účtu musí být zase zadán odběratelský účet. Současně je nutné zatrhnout pole „vyrovnání s dodavatelem“ v odběratelském účtu a naopak.

Pro důležité údaje na dodavatelských i odběratelských účtech je možné zvolit duální kontrolu. Tzn. je určena osoba, která dělá změny na účtech odběratelů nebo dodavatelů a osoba, která je zodpovědná za ověření správnosti změn. Údaji, které tuto kontrolu vyžadují mohou být např. číslo bankovního účtu, adresa, platební podmínka apod. V systému lze zvolit, na jaké pole na účtech dodavatelů či odběratelů, se tato duální kontrola bude vztahovat. Změní-li se pak některé z těchto „citlivých“ údajů, je účet zablokován pro platbu. K následnému odblokování dojde, když osoba s autorizací zkontroluje změnu údajů a přijme ji.

5.2.2.2 FI–AP ve společnosti Delphi

Využití submodulu FI/AP spočívá v Delphi především v účtování faktur přijatých. Kmenová data dodavatelů jsou převážně tvořena centrálně. Delphi má vytvořené dodavatelské skupiny dle toho, zda dodavatelé dodávají společnosti pravidelně či jednorázově.

Je několik cest, jak vytvořit kmenová data dodavatele. Jednak mohou být vytvořena jen pro určitý účetní okruh nebo centrálně. Při volbě tvorby kmenových dat pro účetní okruh jsou dostupné jen obrazovky s všeobecnými údaji a účetními údaji. Oproti tomu, zvolíme-li tvorbu kmenových dat dodavatele centrálně, je dostupná navíc obrazovka MM. Faktury přijaté od dodavatele, který je založen v systému centrálně, jsou převážně účtovány na základě skladových dokladů (proto je nutné v kmenových datech vyplnit obrazovku MM).

Stejně jako jsou dvě cesty tvorby kmenových dat dodavatele, existují i dvě cesty účtování faktur přijatých do systému. Můžeme účtovat faktury bez objednávky přímo v modulu A/P. Takové faktury jsou obvykle za služby jako telefony, energie nebo pojištění. Druhá cesta, jak účtovat faktury je přes MM modul (na základě skladových dokladů). Takové faktury předcházejí požadavek na objednávku, vytvoření objednávky a následný příjem zboží či materiálu. Většinou se tak jedná o nakupovaný materiál používaný ve výrobě nebo pro potřeby údržby.

Zpracování faktur přijatých

Proces zpracování faktur přijatých začíná doručením faktury, která je okamžitě na recepci závodu označena datem doručení. Po roztřídění přijatých faktur mezi jednotlivé účetní dle dodavatelů, je nutné zkontrolovat fakturu po formální stránce, tzn. zda obsahuje všechny povinné a zákonné informace. Jedná se o adresu a jméno dodavatele ale také příjemce, bankovní účet dodavatele, DIČ dodavatele i příjemce, číslo faktury, datum vystavení faktury, datum zdanitelného plnění, měna faktury, popis a množství zboží nebo služby, částka faktury a v případě materiálové faktury i číslo dodacího listu. Dále už následuje samotné zpracování v systému SAP.

Účetní zpracovává nejprve faktury s nejkratší dobou splatnosti. Samotné zpracování faktur přijatých v SAPu záleží na typu faktury. Faktury jsou rozděleny podle dvou ukazatelů.

První z nich je typ zboží. Dělíme tak faktury na MM faktury (materiál a zboží na objednávku – PO services), FI faktury (zboží bez objednávky – non-PO services). Druhým ukazatelem je DIČ a faktury dle něj dělíme na domácí faktury, faktury z EU a faktury mimo EU (z třetích zemí).

Dodavatelé pro účely fakturace lze rozdělit na interní, externí a speciální. Speciální dodavatelé jsou například tací, jejichž pohledávky jsou hrazeny pomocí předplateb nebo dodavatelé energií, u nichž se používají zálohové platby. Interní dodavatelé jsou dodavatelé, které patří do skupiny Delphi, např. Delphi Slovakia, Poland apod. Ostatní dodavatelé jsou zařazení jako externí.

Účtování faktury bez objednávky je velmi jednoduché a jeho účtování je velmi podobné účtování interního dokladu (SA), viz kapitola 5.2.1.2 FI-GL ve společnosti Delphi. Mnohem zajímavější a také náročnější je účtování faktury s objednávkou (PO) a proto jej dále poměrně detailně popisují.

Zpracování faktury materiálové s PO

Zpracování faktury materiálové probíhá v transakci MIRO. Tuto transakci lze použít také pro účtování dobropisů či vrubopisů. Po zadání účetního okruhu (5860 nebo 5861) se objeví základní obrazovka (viz Obr. 8 – list Basic Data), ve které se zadávají základní údaje z faktury jako například: datum faktury, datum účtování (automaticky se nastaví datum, kdy je faktura zadávána do systému. Datum je možné změnit, např. na začátku měsíce, kdy hlavní účetní stanoví konec účtování faktur do předchozího měsíce – pak je nutné datum přepsat na poslední den předchozího měsíce. Dále je nutné zadat do pole reference číslo faktury, částku, měnu dokladu, částku daně (vyplní se jen pro domácí dodavatele účtující v české měně), kód daně (viz Tab. 3) a text. Dle pravidel stanovených bankou se do pole text u faktur v cizí měně vyplní **“*col*uhrada fa c.” + číslo faktury**, pro faktury v české měně **“*0308”** nebo **“*0008”** pro zboží.

Kód daně

Při účtování faktur lze použít různé kódy daně. Přehled používaných kódů je uveden v následující tabulce.

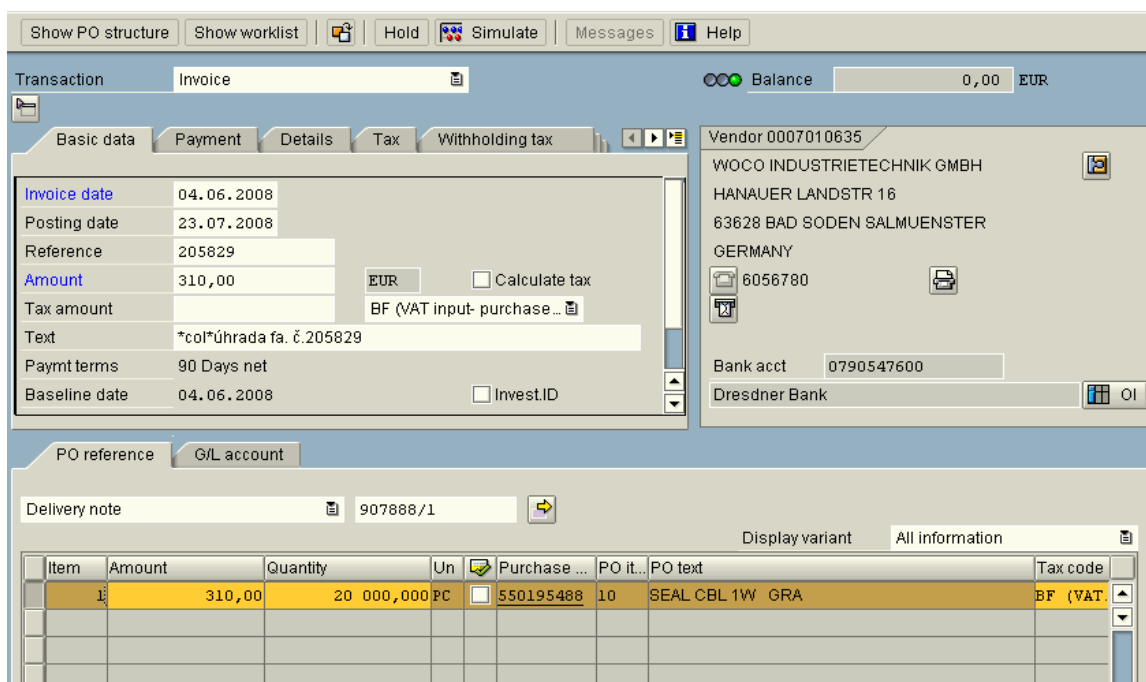
Tab. 2 – Kódy daně používané v modulu FI

Kód daně	Sazba	Popis
AE	9%	Daň na vstupu – lokální 9 %
AF	19%	Daň na vstupu – lokální 19 %
BS	19%	Daň na vstupu – nákup služeb z EU 19 %
BF	19%	Daň na vstupu – nákup zboží z EU 19 %
AC	0%	Irelevantní pro daň – 0 % VAT (např. poštovní známky, stravenky)
AB	0%	Daň 0 % (pro neplátce daně)

Zdroj: Interní materiály Delphi.

Pro české dodavatele se používají kódy AE, AF, AC a AB (dodavatelé, kteří nejsou plátcí DPH), pro dodavatele z evropské unie, kromě českých používáme kódy BF nebo BS a pro dodavatelé mimo EU, neboli ze třetích zemích používáme kód AC.

Následuje vyplnění čísla dodacího listu (viz Obr. 9). Dodací list je u materiálových faktur důležité pojítko mezi fakturou a příjemkou. Párování faktury s příjemkou může probíhat také na základě objednávky, data dodání, částky apod., ale vzhledem k množství materiálových faktur, jsou tyto možnosti při zpracování faktury materiálové nevhodné. Tyto metody párování se používají především u faktur na služby. Možné je zpracovávat vícepoložkové faktury, kde byl pro každou položku použit jiný dodací list.

Obr. 8 – Zpracování faktury – vložení základních dat

Zdroj: Systém SAP R/3

Po nahrání otevřených položek na dodacím listu, je nutné zkontrolovat částku na dodacím listu, množství napříjmovaného materiálu, kód daně a číslo materiálu.

Současně se se zadáním čísla dodacího listu natáhne do faktury odpovídající dodavatel (dle čísla dodavatele, které je na dodacím listě vyplněn). I zde je nutné zkontrolovat, zda veškerá data o dodavateli jsou shodná s údaji na faktuře.

Zadání dodavatele zase způsobí vyplnění bankovních dat na listu „platby“ (Payment – viz Obr. 9). Jedná se především o platební podmínku, která (jak již bylo výše zmíněno) je zadávána již při zakládání kmenových dat dodavatele. Zadání je nutné pouze metodu platby a typ bankovního účtu. Delphi používá metodu platby F pro platby v cizí měně a D pro platby v CZK. Dále je třeba vybrat bankovní účet tak, aby se shodoval s bankovním účtem uvedeným na faktuře. Pokud by nebyl zadán bankovní účet, došlo by k natažení bankovního účtu z kmenových dat dodavatele, uvedeného na prvním místě v seznamu účtů. Někdy však může mít dodavatel více účtů, např. pro různé měny.

The screenshot displays the SAP 'Enter Invoice' interface for Company Code 5860. The 'Payment' tab is active, showing the following details:

- Transaction: Invoice
- Balance: 0,00 EUR
- Vendor: 0007010635 (WOCO INDUSTRIE-TECHNIK GMBH, HANAUER LANDSTR 16, 63628 BAD SODEN SALMUENSTER, GERMANY)
- Bank acct: 0790547600 (Dresdner Bank)
- BaselineDt: 04.06.2008, Due on: 02.09.2008
- Pmnt terms: ZMN3 90 Days
- Pmnt meth.: F, Pmnt block: Free for payment
- Part. bank: [selected]

At the bottom, a table shows the invoice items:

Item	Amount	Quantity	Un	Purchase ...	PO it...	PO text	Tax code
1	310,00	20 000,000	PC	550195488	10	SEAL CBL 1W GRA	BF (VAT)

Obr. 9 – Zpracování faktury – vyplnění obrazovky „platba“

Zdroj: Systém SAP R/3

Poslední obrazovkou, kterou je nutné při zpracování faktury přijaté v transakci MIRO vyplnit, je obrazovka „detail“, kde se nastavuje typ dokladu, lze měnit měnový kurz, popřípadě doplnit podrobnější texty účetního případu.

I když každý účetní musí kontrolovat, zda částka faktury je shodná s částkou na příjemce, přesto systém používá své kontroly. V tomto případě kontroluje zda je strana MD rovna straně D. Před samotným zaúčtováním faktury můžeme spustit simulaci účtování, která proběhne jen v případě, že se strana MD bude rovnat D. Na rovnost upozorňuje zelená kontrolka v pravém horním rohu obrazovky. V případě rozdílu se rozsvítí kontrolka červená a vyčíslí se rozdíl, o který částka na příjemce (převzatá z DL) převyšuje částku na faktuře či naopak.

Tab. 3 – Typ dokumentu v transakci MIRO

Popis typu dokladu	Typ dokladu
Materiálová faktura od českého dodavatele	RE
Služby od českého dodavatele	RP
Materiálová faktura od zahraničního dodavatele	RL
Služby od zahraničního dodavatele	RN
Investiční faktura	RC

Zdroj: Interní materiály Delphi

U některých dodavatelů jsou součástí faktury kromě materiálu i balné nebo dopravné. V takovém případě může vzniknout nerovnováha (imbalance). Tzn. na faktuře je částka včetně balného a dopravného, ale na příjemce je částka pouze za materiál. V tomto případě se rozdíl rovná nákladům na balné nebo dopravné na faktuře. K následnému vyrovnaní rozdílu musíme na listu G/L account zadat číslo účtu, na které se balné a dopravné účtuje a opsat částku z faktury.

Poté je již možné fakturu zaúčtovat stisknutím klávesy F8 nebo tlačítka Post. Po zaúčtování se vygeneruje číslo dokladu v levé spodní straně obrazovky. Tím je proces zpracování faktury ukončen.

Pokud je faktura zaúčtována s chybou, jsou dvě cesty, jak ji následně opravit. První je oprava faktury bez účtování reverzní faktury. Tímto způsobem je možné opravit jen nějaká

data, např. datum účtování, datum faktury, metoda platby, číslo faktury, text, bankovní účet a referenci. Takové opravy lze provést v transakcích FBL1N, která ukazuje otevřené položky na dodavateli nebo FB03, která zobrazí libovolný doklad. V ostatních případech je pak nutné zaúčtovat reverzní fakturu, což je možné pouze v případě, jestliže faktura již nebyla proplacena. Pro reverzní účtování lze použít transakci MR8M, kde zadáme pouze číslo faktury, fiskální rok, důvod reverzního účtování a datum storna.

Důvodů reverzního účtování může být několik. U faktury lze zpravidla použít důvod 01, jestliže je storno faktury účtováno ve stejném měsíci, v němž byla faktura zaúčtována. Důvod 02 použijeme, jeli měsíc storna odlišný od měsíce zaúčtování faktury. Dokument lze před stornem zobrazit a účetní se může přesvědčit, zda opravdu stornuje správnou fakturu. Po zaúčtování storna musí u faktur následovat další transakce F-44, která zajistí spárování faktury se stornem a nebude se nám již tato faktura nabízet k proplacení jako otevřená položka.

Zálohy

Záloha je platba, která je placena ještě před příjmem faktury. V Delphi se tento způsob plateb používá především u energií (voda, plyn, elektrická energie).

Dokumenty nutné pro zálohové platby jsou interní sdělení o zálohových platbách (internal advance payment memo) a pro-forma faktura. Interní sdělení o zálohových platbách je dokument, který vydává autorizovaná osoba finančního oddělení a je vydáván na základě dohody s dodavatelem. Pro forma faktura je faktura, která je vydaná pro obchodní nebo informační účely. Není považována za finanční dokument a není zpracovávána jako standardní faktura. Je vedena jen v operativní evidenci a neúčtuje se o ní – účtuje se až o zaplacení – tzn. jako o záloze.

Po zaplacení zálohy podnik obdrží skutečnou fakturu, která se vztahuje k reálné spotřebě za dané období, za nějž je zálohová platba vydána. Je-li spotřeba nižší než záloha, je nutné, aby dodavatel vrátil část předčasně poskytnutých záloh. Po zaúčtování takového druhu zálohy, musí být dokument manuálně zablokován účetním, aby nedošlo k jeho zaplacení.

Jiným druhem faktury je na vrub Delphi – jestliže je spotřeba vyšší než suma záloh zaplacená na dané období. V tom případě je společnost povinna provést dodatečnou platbu. Evidence zálohové faktury se provádí v transakci F-47, kde se nejprve vystaví požadavek na zálohu. Vyplní se požadovaná data jako: datum originálního dokladu, druh dokladu, účetní okruh, datum účtování, období, reference (variabilní symbol pro platbu), měnu, popř. kurz (Delphi používá pevný měsíční kurs, tzn. že se vyplní pouze měna) a text hlavičky dokladu. Dále se zadá číslo účtu dodavatele a tzv. cílový znak zálohy, na kterou bude požadavek na zálohu přeúčtován v okamžiku platby. Po vyplnění částky může být doklad zaúčtován a následuje zpracování platebním programem, tzn. že se vystaví příkaz k úhradě a zároveň je požadavek na zálohu přeúčtován na příslušný účet zálohy dle cílového znaku.

Po obdržení končeného daňového dokladu je faktura běžným způsobem zaúčtována do systému a poté se provede vyrovnání s případným nedoplatkem jako závazkem vůči dodavateli. Vyrovnání se provádí v transakci F-44, kde se zvolí možnost výběru otevřených položek dle cílového znaku zálohy a dle reference. Systém na základě výběrových kritérií nabídne příslušné otevřené položky k vyrovnání. Pokud je rozdíl mezi fakturou a zálohou roven nule, může být doklad zaúčtován a položky jsou vyrovnány.

Zobrazení otevřených položek na dodavateli

Pro kontrolu, zda má společnost uhrazeny všechny splatné závazky, se používá transakce FBL1N. Po zadání účtu dodavatele, který lze vyhledat dle různých parametrů (název, sídlo, IČO, účetní okruh, PSČ, apod.), lze zvolit jaké položky chceme na dodavateli zobrazit. Lze zobrazovat položky bez ohledu na jejich úhradu a to dle časového intervalu. Dále lze vyhledat jen proplacené položky nebo naopak nezaplacené položky a to vždy také v časovém intervalu. Po spuštění se zobrazí seznam jednotlivých faktur, kde si můžeme nastavovat různé sloupce a formát seznamu si libovolně upravovat. Např. lze nastavit mezisoučty dle různých parametrů (např. datum splatnosti) nebo lze seřadit sloupce vzestupně či sestupně.

5.2.2.3 FI-AR ve společnosti Delphi

Celkový přehled procesu AR ve společnosti Delphi

Ve společnosti Delphi začíná celý proces AR v momentě, kdy zákaznické oddělení obdrží od zákazníka objednávku na nákup elektroinstalace, a končí zaplacením vystavené faktury zákazníkem.

Mezi hlavní aktivity v AR modulu patří fakturace, sledování splatnosti pohledávek, řízení upomínek, řízení kontaktů se zákazníky a údržba jejich kmenových dat, stanovení termínů splatnosti a jiných podmínek plateb, vystavování dobropisů či vrubopisů, řešení cenových či kvalitativních odchylek, řízení kreditních limitů (aplikováno jen na jednoho externího zákazníka), odepsání pohledávek, proces ICC (Inter company Charges process), potvrzení zůstatků se společnostmi z koncernu Delphi (Allied Companies), factoring, Self Billing a ostatní závěrkové měsíční aktivity.

Typy zákazníků ve společnosti Delphi

Delphi rozlišuje dva hlavní typy zákazníků. Prvním typem jsou tzv. interní zákazníci, kteří patří do koncernu Delphi (tzv. Allied Company). Druhým typem jsou externí zákazníci, kteří nejsou nijak propojeni s koncernem Delphi, tedy například zákazník Škoda nebo Magna.

Veškerá kmenová data zákazníků, jejich založení, změny nebo výmaz musí být prováděny podle schvalovací matice závodu. Stejně jako při založení dodavatele, musí založení odběratele předcházet písemná žádost potvrzená podpisem žadatele a dvou osob zodpovědných za tvorbu či změny kmenových dat zákazníků.

Fakturace

Proces fakturace můžeme dle techniky dělit na manuální fakturaci (vystavování faktur, dobropisů nebo vrubopisů) a automatickou fakturaci (tzv. Mass Billing). Manuální fakturaci musí vždy předcházet požadavek na vystavení faktury, který musí být schválený příslušnými osobami. Většina fakturace ve společnosti Delphi však probíhá především automaticky. Každý den generuje systém SAP automaticky dávku faktur na základě

vystavených dodacích listů. Pro automatické zpracování faktur se používá transakce VF04. Tímto způsobem jsou účtovány především faktury týkající se hlavní činnosti Delphi, tedy výroby elektroinstalace. Poté co je vytvořena dávka faktur, musí AR účetní spustit report blokováných faktur. K blokaci faktury při automatickém běhu může dojít především kvůli cenovým odchylkám, nesprávným platebním podmínkám, nekompletním informacím nebo chybě v rozhraní automatické fakturace.

Manuální fakturace

Vystavení manuální faktury začíná obdržením požadavku na vystavení faktury. Manuální faktury se vytvářejí v transakci FB70 a mohou být použity pro všechny typy prodeje kromě hotových výrobků. V této transakci mohou být také vytvářeny dobropisy či vrubopisy.

Enter customer invoice: Company code 5860

Tree on Company Code Hold... Simulate Park Editing options

Transactn R Invoice Bal. 0,00

Basic data Payment Details Tax Withholding tax Notes

Customer 506557 Sp.G/L

Invoice date Doc. type DR Customer inv...

Posting date 23.07.2008

Reference

Cross-CC no.

Amount CZK Calculate tax

Tax amount

Text

Company Code 5860 Delphi Packard Electric Ceska Lipa

0 Items (No entry variant selected)

St...	G/L acct	Short text	D/C	Amount in doc.curr.	Loc.curr.amount	T..	Tax jurisdictn code	Assignment no.
			H Cr...		0,00			
			H Cr...		0,00			

Obr. 10 – Manuální fakturace

Zdroj: Systém SAP R/3

Po zadání transakce a zadání účetního okruhu (5860 nebo 5861) se objeví obrazovka (viz Obr. 10), na které je nutné zvolit typ dokladu. U vystavených faktur Delphi používá dva typy dokladu. Jednak DR pro externí zákazníky a ZT pro zákazníky tzv. Allied, kteří patří do koncernu Delphi.

Dále vložíme číslo zákazníka, které je většinou již uvedené na požadavku na fakturu, popřípadě dle jména zákazníka toto číslo vyhledáme. Kliknutím na ikonku vedle pole pro vložení čísla zákazníka se objeví vyhledávací okno, kde můžeme najít číslo zákazníka např. dle jeho jména, adresy, IČO, apod.

Následuje vyplnění dalších náležitostí jako datum vystavení faktury a datum účtování, které jsou většinou shodné. Do pole reference se dle interních pravidel vkládají iniciály účetního, měsíc a pořadové číslo manuálního dokladu v daném měsíci.

Dále vložíme měnu, částku a kód daně, uvedené v následující tabulce.

Tab. 4 – Kódy daně používané při účtování faktury vystavené

Kód daně	Sazba daně	Popis
EF	19%	DPH na výstupu 19 % v rámci ČR
FS (C2)	0%	DPH na výstupu 0 % v rámci EU

Zdroj: Interní materiály Delphi

Po zadání všech údajů se a volbě komplexního účtování v nabídce „Prostředí“ se objeví následující obrazovka.

Obr. 11 – Zadávání manuální faktury

Zdroj: Systém SAP R/3

V této obrazovce zadáváme text hlavičky dokladu a účtovací klíč dle toho, zda chceme účtovat na stranu MD nebo D. Volíme tedy pro stranu MD účtovací klíč 40 (pro dobropis)

a pro stranu D účtovací klíč 50 (pro faktury). Poté do pole číslo účtu (Account Number) zadáme příslušný účet dle požadavku na vystavení faktury. Po stisknutí klávesy ENTER pak vkládáme údaje jako částku daně, kód daně, nákladové středisko a text, který slouží hlavně pro zákazníka, k lepší identifikaci jeho přijatých faktur.

Nezobrazují-li se žádné chyby v účtování (zelená kontrolka v horní pravém rohu obrazovky), zvolíme stejně jako u dodavatelských faktur simulaci dokladu , která zkontroluje zda se strana MD rovná DAL. Je-li vše v pořádku, pak necháme doklad zaúčtovat tlačítkem F8 a následně se vygeneruje číslo vystavené faktury.

Hromadné zpracování faktur – automatická fakturace.

Celý proces začíná v momentě, kdy oddělení expedice zaúčtuje dodací list. Automatická faktura je vytvořena pouze v případě prodeje finálního produktu. Hromadná fakturace se zpracovává v transakci VF04, jestliže se zpracovává mnoho dodacích listů nebo v transakci VF01, jestliže se zpracovává pouze jeden nebo několik málo dodacích listů.

Každé ráno musí účetní pohledávek spustit transakci VF04, která vytváří faktury vystavené na základě automaticky nahraných dodacích listů. Účetní musí vložit prodejní organizaci (CZ60 pro prodej výrobků vyrobených v závodě v České Lípě nebo CZ61 pro prodej výrobků vyrobených na Ukrajině) a dále označit volbu, že chce zpracovávat dokumenty spojené s dodáním zboží (tedy s dodacím listem). Po spuštění se zobrazí seznam všech dodacích listů, které mohou být v daný okamžik zpracovány a může k nim být vystavena faktura. Systém i sám zkontroluje jaké dodací listy v seznamu nebude možné z důvodu různých chyb zpracovat. O jaké konkrétní chyby se jedná, lze zjistit ve zvláštní transakci ZSDBE. V tomto programu, vytvořeném speciálně pro závod Delphi na objednávku, se zadá pouze prodejní organizace a spustí se. Zobrazí se tzv. report zamítnuté fakturace, kde se u každého zamítnutého dokladu, resp. dodacího listu, zobrazí kód chyby (viz Tab. 6).

V závislosti na druhu chyby je pak informováno příslušné oddělení. Jedná-li se o jakoukoliv chybu v ceně nebo v objednávce, je nutné o tom informovat zákaznické oddělení. Jedná-li se o chybu spojenou s množstvím nebo s jednotkou dodacího listu, je

pak třeba ji oznámit oddělení logistiky. Chyba související s kreditními limity se musí předat finančnímu řediteli, chyba v kalkulaci cen výrobku podnikovému kontrolorovi.

Dále pokračujeme v transakci VF04, označíme všechny načtené dodací listy a spustíme běh fakturace tlačítkem „souhrnný fakturační dokument“.

Tab. 5 – Kódy chyb v programu ZSDBE

Kód chyby	Vysvětlení
10	Blokovaná zakázka, blokace požadavku na dobropis
20	Blokace zákazníka (kreditní limit)
30	Blokovaná položka na dodacím listu
40	Netto cena je špatná nebo 0
50	Chybná cena mědi
60	Chybí nabídková cena

Zdroj: Interní materiály Delphi

Self Billing

Self Billing je takový druh fakturace, kdy zákazník vystavuje faktury sám pro sebe jménem dodavatele. V ten samý čas účetní pohledávek vytvoří automaticky faktury, které jsou následně zkontrolovány. V případě nesrovnalostí v ceně je nutné kontaktovat zákaznické oddělení a v případě kvalitativních odchylek oddělení expedice či logistiky a následně je vystaven dobropis či vrubopis, který musí být schválen pouze finančním ředitelem a následně poslán zákazníkovi. Self Billing je prováděn se dvěma zákazníky: Škoda a Magna (BMW).

Při Self Billingů jsou faktury vydávány dle příjmu odběratele. Veškerý dokladový tok je založen na elektronickém postoupení informací bez vazby na papírový nosič. Cestou EDI dostáváme informace podstatné pro zpracování dodávek a faktur v SAPu. Došlou informaci je nutno zpracovat tj. uvolnit do příslušných modulů a zejména odstranit chyby, které se mohou vyskytnout.

Proces Self Billingů

Celý proces začíná odesláním elektroinstalací k zákazníkovi, které jsou následně naskenovány. Dle přijatých výrobků je zákazníkem vystaven denní sběrný dodací list

(TSL), který následně zašle do Delphi. Právě na základě TSL jsou v SAPu automaticky vystaveny veškeré dodací listy, které TSL sdružuje. TSL je vystavován s jednodenním zpožděním.

Účetní pohledávek na základě dodacích listů vystaví každý den faktury (transakce VF04 – viz hromadná fakturace). V referenci každé faktury je pak číslo dodacího listu (Obr. 12).

Pol	ÚK	Účet	Krátký text: Účet	Přířazení	Dě	Částka	Text.
1	01	501789	SKODA AUTO AS	2009011	EF	80 741,27	
2	50	5801110010	Trzby outside ceske	01000920572009	EF	67 849,77-	
3	50	5500412617	VAT Collect-G-Std	01000920572009	EF	12 891,50-	

Obr. 12 – Přehled dokladů – faktura vystavená

Zdroj: Systém SAP R/3

Zároveň však faktury vystaví i zákazník a pošle je do firmy Delphi pomocí EDI ve formě IDOCů. Transakce VSB1, která je klíčová při zpracování Self Billingu, porovná fakturu vystavenou v Delphi s fakturou vystanou zákazníkem. Nejprve zkontroluje, zda některé faktury nechybí či nepřebývají a označí chyby (cenové, množstevní). Poté jednotlivé Delphi faktury spáruje s fakturami od zákazníka. Shodují-li se množství a cena obou faktur, pak je fakture vystavené v Delphi přiřazeno nové číslo reference (místo čísla dodacího listu je použito číslo dokladu zákazníka). Toto probíhá hlavně proto, abychom pak byli schopni přiřadit platby od zákazníka k jednotlivým fakturám.

Takto probíhá Self Billing v ideálním případě, kdy se cena ani množství neliší. Ovšem, protože množství denně zpracovávaných faktur je opravdu velké, málokdy se stane, že zpracování jednoho IDOCu proběhne bez chyby.

Pokud dojde k cenovému rozdílu mezi Delphi fakturou a zákaznickou fakturou, pak transakce VSB1 vyčíslí rozdíl a zároveň založí dva požadavky. Jeden požadavek na

dobropis a vystaví ihned dobropis a zároveň založí požadavek na vrubopis a vystaví vrubopis.

Příklad 1

Faktura Škoda 27.724,20 CZK

Faktura Delphi 29.660,80 CZK

Rozdíl je 1.936,60 a v transakci VSB1 je vystaven dobropis i vrubopis na tento rozdíl (viz . Obr. 13 a Obr. 14). Platba od Škody přijde na nižší částku, proto SAP do reference dobropisu doplní číslo dokladu Škody (31...). Podle této reference se opět přiřadí platba. Do reference vrubopisu se doplní ??_?_?, je to proto, že není jasné, zda je faktura odběratele oprávněná.

Dr. dokl. : RV (Billing doc.transfer) Normální doklad						
Čís.dokladu	100102974	Účetní okruh	5860	Fiskální rok	2009	
Dat.dokl.	24.02.2009	Dat.účtování	24.02.2009	Období	02	
Calculate Tax	☐					
Referen.	0031121964					
Měna dokladu	CZK					

Pol	ÚK	Účet	Krátký text: Účet	Přiřazení	Dň	Částka	Text
1	11	501789	SKODA AUTO AS	2009011	EF	2 304,60-	
2	40	S801110010	Trzby outside ceske	01001029742009	EF	1 936,60	
3	40	S500412617	VAT Collect-G-Std	01001029742009	EF	368,00	

Obr. 13 – Dobropis

Zdroj: Systém SAP R/3

Dr. dokl. : RV (Billing doc.transfer) Normální doklad						
Čís.dokladu	100102975	Účetní okruh	5860	Fiskální rok	2009	
Dat.dokl.	26.02.2009	Dat.účtování	26.02.2009	Období	02	
Calculate Tax	☐					
Referen.	??_?_?					
Měna dokladu	CZK					

Pol	ÚK	Účet	Krátký text: Účet	Přiřazení	Dň	Částka	Text
1	01	501789	SKODA AUTO AS	0054995598	EF	2 304,60	
2	50	S801110010	Trzby outside ceske	01001029752009	EF	1 936,60-	
3	50	S500412617	VAT Collect-G-Std	01001029752009	EF	368,00-	

Obr. 14 – Vrubopis

Zdroj: Systém SAP R/3

Výsledný efekt zaúčtování vrubopisu i dobropisu na stejnou částku je, že hodnota tržeb zůstane nezměněna. Veškeré dobropisy či vrubopisy, které mají v referenci právě označení

?_?_? (v Delphi běžně nazývány „otazníky“), jsou následně řešeny se zákaznickým oddělením, které má na starosti ceny naší produkce. Stejný problém může vzniknout samozřejmě i s množstevními rozdíly, které jsou řešeny s oddělením expedice.

Protože se velmi často stává, že jsou „otazníky“ řešeny několik měsíců i roků, vytváří hlavní účetní právě v hodnotě těchto otazníků dohadnou položku (snížení či zvýšení tržeb). Při její tvorbě vždy předpokládá, že zákazník vystavil fakturu ve správné výši. Po vyřešení konkrétních problémů se dohadná položka v dalších obdobích rozpouští.

Na rozdíly v Self Billingu je nově vytvořen report ZEDI_SBI_LST, který je podkladem pro posouzení oprávněnosti dokladů s referencí ?_?_? a zobrazuje tyto rozdílové doklady vzniklé při zpracování Self Billingu. Oddělení prodeje nebo expedice posoudí oprávněnost a manuálně vystaví požadavek na dobropis či vrubopis s opačným znaménkem a na stejnou částku jako je na dokladu s referencí ?_?_?. Hlavní účetní pak vyrovná doklady s ?_?_? vystavené oddělením prodeje nebo expedice s doklady vystavenými v Self Billingu a zároveň rozpustí ve stejné výši vytvořenou rezervu.

Factoring

Factoring spočívá v odkupu krátkodobých pohledávek před dobou jejich splatnosti, které dodavatelé zboží nebo služeb postupují na factoringovou společnost (faktora).¹⁴

V Delphi je factoring používán pouze s odběratelem Škoda a Magna. Dle interní dohody se factoring provádí každé úterý. AR účetní musí připravit pro factoring podklady nejpozději do 11 hodin. Konečné zpracování factoringu, neboli prodej faktur bance pak provede osoba zodpovědná za veškerý peněžní styk (Treasury). Podklad je ve formě mapy v systému SAP, která se vytvoří ve speciálním programu v transakci SA38 a obsahuje veškeré otevřené položky s odběratelem Škoda nebo Magna. Dále je nutné připravit excel tabulku, která musí splňovat požadavky banky (sloupce, název souboru, apod.). Poté je nutné v transakci **ZF_FTR_5003** reklasifikovat pohledávky ze zákazníka na faktora, to znamená že budou neuhrazené faktury zákazníka vyrovnány.

¹⁴ Co je faktoring [online]. [cit. 2009-01-24]. <<http://www.finance.cz/firmy/informace/financovani-firem-factoring/>>

Platba od faktora přijde většinou během dvou pracovních dní společně s bankovním výpisem. Bankovní výpis je nutné porovnat s otevřenými položkami na faktorovi. Konečné vyrovnání pohledávky našeho zákazníka jde už mimo společnost Delphi, kdy náš zákazník uhradí faktur místo Delphi faktorovi.

Řízení kreditních (úvěrových) limitů

Řízení úvěrových limitů spočívá v kontrole a sledování úvěrových limitů přidělených zákazníkovi, a to na týdenní bázi. Tyto akce jsou založeny na historii plateb a finanční situaci zákazníka. Částky těchto limitů jsou vždy vymezeny finančním manažerem a jsou specifické pro každého zákazníka.

Již při zakládání nového zákazníka je nutné do kmenových dat vytvořit kreditní limity dle pokynů finančního ředitele. Protože Delphi prodává výrobky svým zákazníkům na faktury s odloženou splatností, vznikají vůči nim pohledávky. Pro zajištění finanční stability je nutné, aby úhrada pohledávek proběhla v předem sjednaných termínech. Proto je nutné pohledávky evidovat a sledovat jejich splatnost. Kreditní limit pak představuje maximální hodnotu nesplacených pohledávek pro konkrétního zákazníka. Kreditní limit je nastaven dle obratu s odběratelem (transakce FD32) a je třeba ho pravidelně sledovat a kontrolovat (transakce F.31). Každý pátek musí AR účetní zkontrolovat zda nejsou kreditní limity u nějakého zákazníka překročeny (tzn. jsou z 80 % vyčerpány), pokud ano, musí tuto informaci předat finančnímu řediteli.

V transakci F.31 si můžeme zobrazit kreditní limity a procento jejich vyčerpání pro všechny nebo konkrétního zákazníka za daný účetní okruh (viz Obr. 15)

504777	DELPHI AUTO SYS PORTUGAL SA 523 351-21-9247900 351 1 9234249 BZ3H4S 02.12.2005					
5860 504777	002	EUR	900,00	151,13	16,79	

Částka vyčerpání kreditního limitu (přesahující 151,13)

Kreditní limit (900,00)

Vyčerpání kreditního limitu v % (16,79)

Obr. 15 – Sledování kreditních limitů (F.31)

Zdroj: Systém SAP R/3

Pokud je procento vyčerpání kreditního limitu vyšší než 100 %, pak SAP automaticky zablokuje účet zákazníka. To způsobí, že na něj primárně nelze účtovat dodací listy a tím je samozřejmě zabráněno i fakturaci, tzn. dalšímu navyšování pohledávek.

Inkasní proces

Inkasní proces začíná v momentě, kdy zákazník nezaplatí svou fakturu včas. Z tohoto důvodu je nutné minimálně jednou měsíčně k 15. dni v měsíci zkontrolovat data splatnosti na otevřených položkách. Doposud nezaplacené pohledávky po splatnosti zjistíme z transakce FBL5N, kde zadáme pouze účetní okruh 5860 nebo 5861 a označíme, že chceme vybrat všechny otevřené položky k danému dni. Po spuštění se zobrazí seznam jednotlivých faktur, které si pouze seřadíme dle data splatnosti.

Datum splatnosti

Customer	Ty	Doc.no.	Reference	Doc. date	Amount in DC	Curr.	Amt in loc.cur.	LCurr	Tx	PayT	Net due dt	Text
☐ 504824	ř2	100014277	262500048	02.08.2006	1 500,00	EUR	42 537,00	CZK			04.02.2006	*ben*úhrada fa. č
☐ 504824	ř2	100014279	VB00132	22.02.2007	150,15	EUR	4 218,46	CZK			02.04.2007	*ben*úhrada fa. č
☐ 504824	ZT	100322236	VB00124	28.04.2008	2 935,00	EUR	73 917,98	CZK	FS	ZMN2	02.06.2008	
☐ 504824	ZT	100456176	VB00173	27.06.2008	3 798,94	EUR	95 049,48	CZK	FS	ZMN2	02.08.2008	
☐ 504824	ZT	100466037	VB00174	27.06.2008	7 125,00	EUR	178 267,50	CZK	FS	ZMN2	02.08.2008	
*					15 509,09	EUR	393 990,42	CZK				

Obr. 16 – Seznam otevřených položek na odběrateli

Zdroj: Systém SAP R/3

Všem odběratelům, kteří neuhradili faktury včas, je zaslána upomínka. Po měsíci, kdy odběratel pořád neuhradil své závazky, je zaslána druhá upomínka a záležitost od AR účetního je postoupena hlavnímu účetnímu a posléze finančnímu řediteli.

5.2.3 Bankovní operace

O veškeré bankovní operace a nastavení se v Delphi stará tzv. Treasury manager. V SAPu je zvláštní modul Treasury, který umožňuje řídit a předpovídat požadavky na peněžní prostředky a to na velmi detailní úrovni.

Mezi hlavní funkce modulu Treasury patří předpověď likvidity (umožňuje předikovat budoucí příliv a odliv peněžních prostředků na základě informací získaných z ostatních (sub)modulů a to na jakýkoliv den v budoucnosti), řízení peněžních prostředků (umožňuje firmě sledovat aktivity na jednotlivých podnikových bankovních účtech, stejně jako zůstatek peněžních prostředků, založený na bankovních a platebních transakcích) a koncentrace peněžních prostředků (umožňuje řídit zůstatky účtů jednoho nebo více podnikových bankovních účtů, což je užitečné pro společnost, která má několik bankovních účtů a přeje si každou noc sdružit tyto účty do jednoho centrálního).

Díky modulu Treasury může firma využívat elektronické zpracování přijatých peněžních prostředků a vyrovnání závazků. SAP dále umožňuje využívat elektronické bankovní výpisy a spoustu dalších možností.

Aby firma mohla výše zmíněné funkce modulu Treasury používat, musí být nejdříve definováno, z jakých modulů bude čerpáno (FI, MM, SD). Dále je nutné vytvořit úroveň plánování, skupiny plánování (rozdělní zákazníků a dodavatelů do různých skupin, např. dle rizika, velikosti a platební metody), bankovní účty, apod.

Je jasné že modul Treasury je velmi rozsáhlý svou funkčností a proto bych se dále chtěla zmínit jen o operacích a nastavení, které nejvíce ovlivňují submodulu AR, AP i FA.

Při konfiguraci AP i AR modulu je velmi důležité vytvoření a správné nastavení bankovních účtů podniku a volba domácí banky (House Bank). Domácí banka (popř. banky) je identifikována unikátním bankovním klíčem, který se liší zem od země. Například ve Spojených Státech je bankovní klíč znám jako A.B.A. (American Banking Association). Nastavení, či volba domácí banky je v systému SAP poměrně jednoduchá a provádí se pomocí transakce FI12.

Domácí banka je přiřazena účetnímu okruhu a může mít několik bankovních účtů. Parametry pro zadání domácí banky jsou: zadání účetního okruhu, země, bankovního klíče, SWIFT (Society of World-wide Interval Financial Telecommunications) kódu. Delphi Česká Republika používá pouze jednu banku a to Citibank a má založené dva účty: účet v CZK a účet v EUR.

Jednou z největších výhod submodulu Treasury je schopnost přesně určit kolik peněžních prostředků má společnost každý den k dispozici. K zajištění této funkce je však nejprve nutné vytvořit strukturu bankovních účtů. Při vytvoření bankovního účtu, je nutné zadat parametry jako číslo účtu, adresa banky, měna, kontrolní klíč (udává zda se jedná o běžný účet nebo spořicí účet), účet hlavní knihy, apod.

Zpracování bankovních výpisů

Zpracování bankovních výpisů můžeme rozdělit na elektronické a manuální zpracování. Elektronické zpracování bankovních výpisů znamená zpracování elektronických souborů přijatých od banky. SAP podporuje několik různých elektronických formátů pro elektronické bankovní výpisy.

Bankovní operace související s modulem AR

Protože hlavní metoda úhrady vystavených faktur v Delphi a všeobecně všech pohledávek je bankovní převod a platby pomocí šeku jsou používány jen velmi omezeně, je v Delphi nutné mít velmi pečlivě nastaven tzv. Cash Application Process, neboli proces přiřazení přijatých plateb k pohledávkám. Celý proces je založen na avízu o provedené platbě přijaté od zákazníka nebo na popisu platby z bankovního výpisu. Jestliže platba přijde na bankovní účet a není možné ihned identifikovat, která faktura jí byla uhrazena, je zákazník požádán přes email o avízo o provedené platbě.

Zaučtováním dokladu o příjmu platby dochází k vyrovnání otevřené položky. Samotné vyrovnání pak může být provedeno buď ručně, anebo automaticky systémem.

Principiálně platí, že je možné vyrovnávat pouze takové otevřené položky, které jsou zaučtovány na účtech, u nichž je povolena správa otevřených položek. Tato volba je

automaticky nastavena u všech účtů odběratelů a dodavatelů. Ruční nastavení této volby je nutné v kmenových datech účtu a to hlavně u účtů hlavní knihy a bankovních podúčtů.

Pomocí transakce FF_5 je bankovní výpis nahrán do systému SAP. Bankovní výpis je již v elektronické podobě zaslán z banky a využívá se technologie DMEE bankovníctví. Toto bankovníctví musí být speciálně nastaveno pro jednotlivé země, protože banky v každé zemi používají jiný formát bankovního výpisu a mají jiné požadavky. Česká republika společně se Slovenskem mají tento formát shodný. Po nahrání výpisu dojde ke spárování otevřených položek a položek na výpisu a to na základě reference na vystaveném dokladu.

Bankovní operace související s modulem AP

Platby dodavatelům jsou v Delphi naplánovány na začátku každého měsíce Treasury managerem. Všichni dodavatelé jsou placeni přesně dle platebních termínů a podmínek uvedených v kmenových datech dodavatele. Výjimečně může dojít na základě příkazu z centrály Delphi k mimořádnému zaplacení dodavatelských faktur a to především u podniků ve skupině Delphi (Allied).

V Delphi se používají tři typy platebního běhu: standardní platební běh, okamžitý platební běh a předplatby. Standardní platební běh se týká většiny dodavatelských faktur. Standardní platební podmínky jsou:

- ZMN2 – faktura je splatná první den druhého měsíce následujícího po měsíci, kdy byla faktura vystavena, jedná se o nejpoužívanější termín splatnosti,
- ZMN3 – faktura je splatná první den třetího měsíce následujícího po měsíci, v němž byla faktura vystavena (i ZMN4),
- sedmý den v měsíci – používaný především u domácích zálohových plateb,
- 15. den v měsíci – používaný pro domácí i zahraniční platby,
- 25. den v měsíci – používaný pro domácí i zahraniční platby.

Pokud s těmito termíny koliduje den svátku nebo dovolené, je vždy platba provedena den předem.

Okamžitý platební běh je používán u faktur, u kterých je zapotřebí okamžitě uhradit závazky. Tyto dokumenty vždy podléhají schválení hlavního účetního. Předplatby jsou používány pro úhrady záloh nebo pro-forma faktur. Nejčastěji se jedná o úhradu vodného, stočného, elektřiny, plynu apod.

Celý platební proces se sestává z několika činností. Před každým placením je nejprve nutné připravit platební návrh. Platební návrh se vytváří pomocí transakce F110 a obsahuje: číslo dodavatele, čísla dokumentů, které budou zaplacený, měnu a částku k úhradě. V platebním návrhu se také zobrazí faktury, které sice jsou splatné, ale z nějakého důvodu je nelze zaplatit. Místo částky je pak uveden znak A nebo R. Znak A označí faktury, které jsou manuálně zablokované účetním a znak R označí faktury automaticky zablokované systémem SAP z důvodu cenových odchylek.

Po vytvoření platebního návrhu je spuštěn report FBPM, jehož jediným úkolem v této fázi je veškerá data vybraná platebním návrhem ověřit (IBAN, dodavatele, částky apod.), aby k platbě opravdu došlo. Po této kontrole je spuštěn platební běh a to opět v transakci F110. Ještě před odesláním plateb se při placení v termínu ZMN2 a ZMN3 provádí tzv. audit před placením (Disbursement Audit). Treasury manager označí 50 % faktur, jejichž částka je vyšší než 33.000 EUR, které musí účetní AP okamžitě zkontrolovat (kontroluje v transakci FB03 – zobrazení dokladu a v transakci FK03 – zobrazení kmenových dat dodavatele a porovnává s fakturou dodavatele).

Po provedení všech kontrol je znovu spuštěn report FBPM, je zkontrolována pouze souhrnná částka, která musí odpovídat částce na platebním návrhu a následně je vytvořený report stažen a uložen s příponou „.imp“, která odpovídá požadavkům banky. Další kroky celého platebního procesu pokračují již ve speciální bankovní aplikaci CitiDirect, tedy mimo SAP.

Většina dodavatelských faktur je hrazena právě pomocí importu platebního listu ze SAPu do bankovní aplikace, ale je samozřejmě možné provádět manuální platby bez importu a to přímo v bankovní aplikaci. Manuální platby jsou například nutné v případě, kdy z nějakého

důvodu není dodavatel ještě založený v SAPu a je nezbytné okamžitě provést platbu jeho faktur. Veškeré manuální platby musí být schváleny finančním managerem.

Po zaplacení faktur pak Treasury manager vytiskne platební avíza pro každého dodavatele. Pokud jsou na platebním avízu více jak 3 faktury, pak je tento dokument odeslán dodavateli (většinou faxem), pokud má položek méně, je pouze archivován. Během platebního běhu jsou platby zaúčtovány na technický účet (viz Příloha 3 – Schéma účtování elektronického bankovníctví). Teprve po stažení bankovního výpisu v aplikaci CitiDirect jsou tyto platby zaúčtovány na účty hlavní knihy. Na účtu dodavatele v systému SAP je pak vidět, že dané faktury jsou vyrovnané (zelené označení před číslem faktury).

Celý platební proces probíhá zvlášť pro platby v CZK a pro platby v EUR.

Směnný kurz

Chce-li podnik pracovat v SAP s více než jednou měnou, musí být neustále udržovány směnné kurzy v systému mezi měnami. SAP poskytuje velmi jednoduchý nástroj, který slouží k údržbě všech směnných kurzů používaných v systému. SAP je dodáván s několika typy směnných kurzů. Nejběžněji užívaným typem je M (průměrný kurz), G (nákupní kurz) a B (prodejní kurz). Každý podnik si pak může zvolit jiné další typy směnného kurzu.

Samotné nastavení směnných kurzů může probíhat manuálně v transakci OB08, kde jednoduše ke každé měně změníme aktuální směnný kurz, nebo může probíhat automaticky pomocí programu RFDEV310, který je založen na excelentní dokumentaci, která je online. Program lze spustit také pomocí transakce FF:1 a vyžívá tzv. multicash formát (podnik jej získá od poskytovatele finančních dat) k nahrání směnných kurzů.

5.2.4 Majetek FI-AM

5.2.4.1 Obecný popis a nastavení

Submodul FI-AM (Asset Management) umožňuje sledovat komplexně životní cyklus každé investice počínaje jejím plánováním přes pořízení a aktivaci až po likvidaci majetku. Mezi základní funkce patří evidence dlouhodobého majetku, řešení všech účetních případů, plánování investic, sestavení a řízení rozpočtu investice, sledování a vyhodnocování nedokončených investic, simulace odpisů, výběr varianty odepisování atd.

Evidence majetku

Stejně jako dodavatelé či odběratelé i dlouhodobý majetek je v systému SAP evidován pomocí kmenových záznamů, které zároveň představují kartu dlouhodobého majetku. Kmenové záznamy obsahují všeobecný popis, organizační začlenění, data o původu IM, data o pojištění, data o pozemcích, číselníky, data o dotacích, odpisových parametrech, inventární data, hodnoty IM, propojení do modulu údržby PM, vnitropodnikového účetnictví CO, personalistiky HR a materiálového hospodářství MM.

Kmenové záznamy jsou rozčleněny do tzv. tříd IM, které se mohou vyznačovat rozdílným způsobem odpisování, vedení hodnot IM, strukturou karty IM atd. Množství tříd (skupin) není omezeno. Pro kartu drobného dlouhodobého majetku (dále jen DIM) platí totéž, co pro kartu IM s tím, že se pro něj zřizuje samostatná třída IM. Systém také umožňuje hromadné změny majetku, např. z důvodu přesunů mezi jednotlivými nákladovými středisky, hromadné vyřazení apod.

Systém umožňuje účtování veškerých pohybů dlouhodobého majetku s automatickým průúčtováním do hlavní knihy. Proces pořízení se provádí prostřednictvím karty nedokončené investice, ze které je příslušná částka aktivována na kartu IM. Na základě data aktivace lze odvodit počátek odepisování majetku. Další pohyby IM (převody, vyřazování, likvidace) se provádějí za pomoci tzv. druhů pohybu, které jsou součástí standardu a lze je dále doplňovat.

System SAP již v základním vybavení obsahuje více jak 30 výkazů (stavy, pohyby dlouhodobého majetku, přenosy plánovaných hodnot odpisů do plánu nákladových středisek, inventurní sestavy, leasing, pojištění nebo dotace). Dále můžeme simulovat různé změny v odepisování dlouhodobého majetku. Například můžeme simulovat technické zhodnocení, změnu odpisových metod apod.¹⁵

5.2.4.2 FI-AM ve společnosti Delphi

Tato oblast modulu FI je velmi úzce propojena s podnikovým engineeringem. Většina procesu týkající se majetku je iniciována právě oddělením engineeringu (požadavek na nákup majetku, vyřazení majetku apod.).

Veškeré pohyby majetku se v Delphi musí účtovat jednak dle pravidel US GAAP a zároveň dle platné legislativy českého účetnictví. To je zajištěno tak, že se majetek účtuje zároveň na účtech odpovídajících US GAAP a zároveň na českých lokálních účtech. Veškeré účetní záznamy jsou nejprve provedeny na účtech centrálních (vedených dle US GAAP) a průběžně nebo na konci měsíce zaúčtovány automaticky pomocí transakce ASKB i na lokálních českých účtech. Hlavním důvodem jsou rozdíly mezi americkými účetními standardy a českými účetními předpisy.

V Delphi můžeme pro potřeby účetnictví rozčlenit majetek na nový (nově nakoupený či modernizovaný), převedený (doposud používaný v jiné lokaci), nestandardní (majetek jehož hodnota je nižší než 2000 USD). Právě nestandardní majetek je hlavním důvodem nutnosti vedení dvojího účtování na českých (lokálních) a centrálních účtech.

V Delphi se rozlišuje celkem sedm tříd majetku (viz Příloha 4).

Celý proces veškeré evidence a účtování o majetku začíná samotnou iniciací a vznikem potřeby nákupu nového majetku. Na to bezprostředně navazuje sestavení rozpočtu, vystavení investičního požadavku a tvorba investiční zakázky. Za sestavení rozpočtu a vystavení investičního požadavku je v Delphi zodpovědné oddělení Engineeringu, které

¹⁵ Investiční majetek (IM) [online]. c 2008, poslední revize 11.05.2009 [cit. 2009-01-24]. Dostupné z: < <http://www.con4pas.cz/im-investicni-majetek.html> >.

následně předá investiční požadavek na finanční oddělení, kde je vytvořena investiční zakázka v systému SAP. Založení investiční zakázky je transakcí CO modulu a provádí se v transakci KO01. V této transakci se vyplní druh zakázky, třída objektu, externí číslo zakázky, které je vždy šestimístné a začíná číslicí šest (6xxxxx). Toto číslo představuje kartu nedokončeného majetku.

Po doplnění aktivačního protokolu a získání všech schválení, začíná proces kapitalizace. Účetní na finančním oddělení vytvoří kmenová data majetku a samotný majetek je označen štítkem. Dále je nutné v investičním programu, který je představován transakcí IM03 sestavit investiční rozpočet a plán investic. Každá zakázka vytvořená v CO-modulu, pak musí mít přiřazen svůj investiční rozpočet. Toto přiřazení probíhá v transakci KO23, kde dané peníze přiřadíme k již vytvořené zakázce.

Poté následuje vystavení investičního POBJ, kde je přiřazen technický investiční účet pořízení. Jedná se o účet podrozvahový, který musí mít na konci měsíce nulovou hodnotu. Na objednávku navazuje příjemka, která se účtuje na stranu MD na technický účet pořízení.

Dalším krokem v účtování majetku je zúčtování investičních zakázek v transakci, která opět spadá do rolí controllingu, KO8G. Jedná se o zúčtování všeho, co se v daný měsíc na zakázky naučtovalo (tento krok odpovídá bodu 3 na Obr. 17). Veškerý majetek, který se naučtuje na stranu MD účtu 042, je evidován na kartě/v registru nedokončeného majetku. V tomto registru je majetek evidován tak dlouho, dokud nedojdou všechny faktury související s majetkem, které zároveň budou vstupovat do pořizovací ceny majetku. Zobrazit tuto kartu či registr, lze pomocí transakce AS03.

Poté již dochází k samotné aktivaci či deaktivaci majetku. S tím je spojená povinnost vytvořit kartu majetku (neboli kmenová data majetku), kde se volí středisko, kam se budou účtovat odpisy a kde je majetek fyzicky umístěn. Dále je nutné zvolit tzv. SKP číslo (kód "Standardní klasifikace produkce" zavedené Českým statistickým úřadem pro konkrétní obsahové vymezení náplně položky odpisové skupiny), původ, tedy dodavatele majetku a ocenění. Ocenění zahrnuje jednak dobu životnosti majetku a odpisový klíč. Životnost i

odpisový klíč jsou dány třídou majetku, která je prvotně uvedena již v investiční zakázce. Dále vyplníme odpisové oblasti (01 – GAAP, 40 – účetní odpisy, 50 – daňové odpisy).

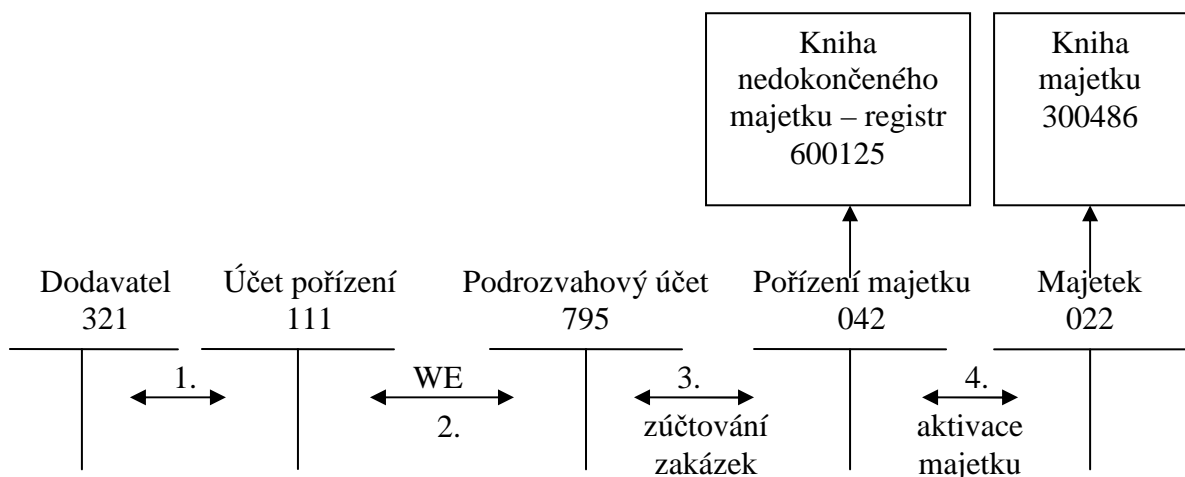
Největší rozdíl mezi účetnictvím dle US GAAP a českým účetnictvím je účtování majetku, jehož pořizovací cena je < než 2.000 USD. Dle GAAP jde tento majetek ihned do nákladů (S0031900000), v českém účetnictví je standardně odepisován. Po každém pohybu majetku je nutné spustit transakci ASKB, která primární účtování na účtech začínajících na písmeno S (tedy účty na nichž se účtuje dle US GAAP) převádí do českého účetnictví.

Odepisování a amortizace

V Delphi je rozlišují 3 druhy odpisů: odpisy dle US GAAP, lokální neboli účetní odpisy a daňové odpisy, které odpovídají platným daňovým zákonům.

Spuštění odpisů se provádí v transakci AFAB, kde se zadá pouze období a spustí se tlačítkem F8. Tato transakce vytvoří tzv. mapu, která je pak zaúčtována spuštěním transakce SM35.

V SAPU je dále možné využít report S_ALR_87012013, který porovnává daňové odpisy s účetními (Obr. 18).

Obr. 17 – Účtové schéma pořizení majetku

Zdroj: Vlastní zpracování

Srovnání odpisů

Datum výkazu: 31.12.2009 Srovnání odpisů - 40 Local Book - 50 FisBook-Tax
Datum vytvoření: 20.02.2009 1

Účok	Prūs	PoložRozv	Účet PVN	Třída IM	Měna	Pož.hodn.	PlánNor0dp	Úč.hodn.	Rozd.plán.odp
						Pož.hodn.	PlánNor0dp	Úč.hodn.	Rozd.plán.odp
5860	1	LCZ0021003	32162	Buildings	CZK	339 266 901,10	12 616 792,00-	203 463 414,45	0,00
40						339 266 901,10	12 887 465,00-	214 598 404,44	270 673,00-
50									
*	5860	1	LCZ0021003		CZK	339 266 901,10	12 616 792,00-	203 463 414,45	0,00
						339 266 901,10	12 887 465,00-	214 598 404,44	270 673,00-
**	5860	1			CZK	339 266 901,10	12 616 792,00-	203 463 414,45	0,00
						339 266 901,10	12 887 465,00-	214 598 404,44	270 673,00-
***	5860				CZK	339 266 901,10	12 616 792,00-	203 463 414,45	0,00
						339 266 901,10	12 887 465,00-	214 598 404,44	270 673,00-
****	5860				CZK	339 266 901,10	12 616 792,00-	203 463 414,45	0,00
						339 266 901,10	12 887 465,00-	214 598 404,44	270 673,00-

Obr. 18 – Výsledek srovnání odpisů účetních a daňových

Zdroj: Systém SAP R/3

Vyřazení majetku

Vyřazení majetku se provádí v transakcích ABAON nebo ABAVN, přičemž transakce ABAON se používá, je-li majetek vyřazován v důsledku prodeje nebo šrotace a transakce ABAVN se používá tehdy, je-li majetek vyřazen pomocí likvidace. V transakcích je nutné zadat číslo majetku, jakou část majetku vyřazujeme, zda z vyřazení je nějaký výnos. Tato transakce zároveň zaúčtuje jak doodepsání majetku, tak jeho konečné vyřazení.

Můžeme také při vyřazování majetku použít transakci F-92, která se používá pro vyřazení majetku prodejem a zaúčtuje jak doodepsání majetku, jeho vyřazení a dále také jeho prodej – neboli zaúčtuje zároveň i fakturu vystavenou.

Další používané transakce v modulu FI-AM

Velmi používaným reportem v Delphi je report S_ALR_87011966, který po zadání období a účetního okruhu, zobrazí jmenný seznam majetku společně s nákladovým střediskem, v jehož nákladech se projevuje měsíční zúčtování odpisů. Tento report zároveň umožňuje simulovat účtování odpisů do budoucnosti, což je důležité pro kontrolory při plánování nákladů.

6. Modul CO

Kontroling (z anglického slova to control – regulovat, usměrňovat) je rozsáhlý koordinační koncept, který má za úkol pomáhat vedení a odpovědným osobám usměrňovat chod podniku. Kontrolor kontroluje podnik jako celek na strategické úrovni. Zabývá se nejen vnitřní situací podniku, jeho koncepcí a financemi, ale i vztahy s věřiteli a konkurencí. Na základě poskytnutých informací je pak schopno vedení firmy reagovat odpovídajícím způsobem. Kontroling vznikl v USA a je chápán jako nástroj řízení podniků, vycházející z plánování, kontroly plnění plánu, zjišťování odchylek a zajištění jejich odstranění¹⁶.

Kontroling v systému SAP je chápán jako nástroj nad veškerými moduly tohoto systému. Modul CO systému SAP R/3 poskytuje podpůrné informace pro manažerskou práci jako plánování, reportování a celkové monitorování podniku. S poskytovanou úrovní informací tohoto modulu pak mohou být činěna závazná rozhodnutí. Veškeré ekonomické operace týkající se externích nákladů, výnosů a rozvahových položek účtované v ostatních modulech, se automaticky přenáší do modulu Kontrolingu, kde se dále s těmito daty pracuje. Současně systém přiřazuje tyto náklady a výnosy k různým kontrolingovým objektům jako například k nákladovému středisku, podnikovému procesu, projektu či zakázce.

Za základní nástroje modulu CO můžeme považovat: účetnictví nákladových druhů (Cost Element Accounting), účetnictví nákladových středisek (Cost Center Accounting), interní zakázky (Internal Orders), kalkulace procesních nákladů (ABC), kontroling nákladů na výrobek (Product Cost Controlling), analýza ziskovosti (Profitability Analysis) a účetnictví ziskových středisek (Profit Center Accounting).

Účetnictví nákladových druhů (Cost Element Accounting)

Tato část modulu CO poskytuje celkový přehled nákladů a výnosů, které se vyskytují v organizaci. Většina hodnot se automaticky přenáší z finančního účetnictví do kontrolingu. Účetnictví nákladových druhů je také důležité z pohledu celkové rekonciliace hodnot mezi finančním účetnictvím a kontrolingem.

¹⁶ SYNEK, Miloslav, et al. *Podniková ekonomika*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, ISBN 80-7179-892-4, str. 421

Účetnictví nákladových středisek (Cost Center Accounting)

Účetnictví nákladových středisek je užitečné pro zjištění, kde náklady nebo výnosy v podniku vznikají. Každé nákladové středisko, jako jeden z kontrolingových objektů, má svou pozici v organizační struktuře podniku formou hierarchie nákladových středisek. V tomto submodulu lze pak plánovat náklady a zjišťovat vzniklé odchylky pro jednotlivá střediska.

Účetnictví profit center (Profit Center Accounting)

Účetnictví profit center sleduje výnosy automaticky převzaté z modulů odbytu a finančního účetnictví. Dále vyčísluje zisk či ztrátu jednotlivých nezávislých oblastí uvnitř organizace, které jsou zodpovědné za své náklady i výnosy.

Kalkulace procesních nákladů (Aktivita Based Costing – ABC)

Tato část modulu CO využívá při určení, posuzování, kontrole a přiřazení nákladů postupů známých jako Activity-Based Costing (ABC), tedy koncepci nákladů tvořených aktivitami firmy.¹⁷

Již P. Drucker v knize „The Practice of Management“ (1954) napsal: „Jen analýzou aktivit potřebných k dosažení jednotlivých cílů jsme schopni zodpovědět naše otázky“.

ABC je systém, s jehož pomocí lze režijní náklady příčinně přiřadit produktům, zakázkám nebo zákazníkům. ABC vede k lepší průhlednosti fixních režijních nákladů, vyšší efektivitě plánování a k přesnější kalkulaci produktů. Pomocí kalkulace procesních nákladů lze zjistit, které výrobky přinášejí zisk nebo které podnikové činnosti jsou dražší, než za kolik by mohly být nakoupeny zvenčí jako služba¹⁸

Při implementaci systému ABC se obecně postupuje následovně:

- a) Určí se hlavní činnosti, aktivity, které probíhají ve firmě, například nákupní, prodejní a reklamační administrativa, skladování, servis, balení a expedice, atd.

¹⁷ PETŘÍK, Tomáš. *Ekonomické a finanční řízení firmy: Manažerské účetnictví v praxi*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2005, ISBN 80-247-1046-3, str. 44

¹⁸ <http://www.abcosting.biz/abcosting.htm>

- b) ;počet dodávek, objednávek, výdejků, zakázek a reklamací, případně i normohodiny práce a výrobních zařízení v případě alokace výrobní režie a služeb.
- c) Shrnou se celkové náklady každé činnosti do logických samostatných celkových aktivit, středisek, která mohou být svoji podstatou někdy i podobná nákladovým centřům (cost center). Podstatný rozdíl je u nich ten, že jsou určena výhradně vnitřními procesy a skutečnými aktivitami firmy, což je obvykle více přibližuje realitě.¹⁹

Interní zakázky (Internal Orders)

Interní zakázka jako další kontrolingový objekt je používána ke sběru a řízení nákladů dle práce, která je způsobilá. K zakázkám lze sestavit vlastní rozpočet, pomocí něhož systém monitoruje, zda nedošlo k jejich překročení.

Kontroling nákladů na výrobek (Product Cost Controlling)

Tato součást modulu CO poskytuje managementu společnosti schopnost analyzovat náklady na jejich produkty a činit rozhodnutí o optimálních cenách na trzích. Submoduly této komponenty jsou:

- plánování nákladů na výrobek, které zahrnuje např. kalkulaci materiálu nebo cenové aktualizace,
- kalkulace nákladů objektu, která zahrnuje náklady na produkt dle periody, dle zakázky, dle objednávky,
- výsledná kalkulace, která obsahuje periodické ocenění materiálu a cenové změny.

Profitability Analysis

Analýza ziskovosti umožňuje managementu získat přehled informací o podnikovém zisku nebo marži.

Uspořádání v modulu CO

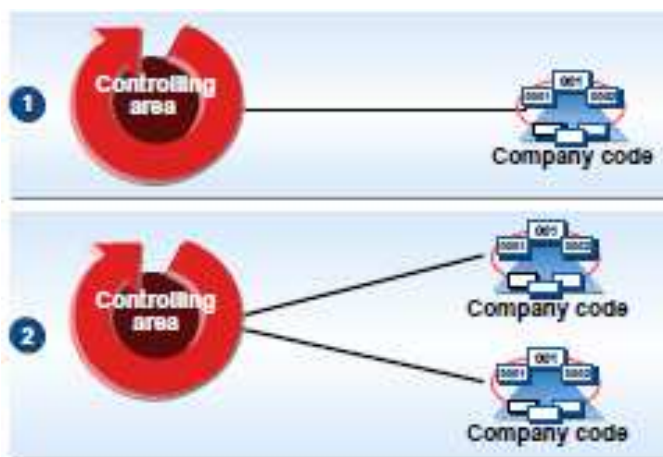
V modulu FI lze definovat organizační jednotky pro účetnictví a v modulu CO lze definovat organizační jednotky z kontrolingového pohledu. Systém SAP přímo propojuje

¹⁹ PETŘÍK, Tomáš. *Ekonomické a finanční řízení firmy: Manažerské účetnictví v praxi*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2005, ISBN 80-247-1046-3, str. 45

interní a externí účetnictví. To znamená, že organizační jednotky obou modulů spolu souvisí.

Operační koncern (Operating Concern) je nejvyšší úroveň organizační jednotky v modulu CO vytvořený výhradně pro potřeby sestavení analýzy ziskovosti (Profitability analysis). Interní finanční výkaznictví a analýzy se soustřeďují na měření ziskovosti specifických tržních segmentů v operačním koncernu. Externí výkaznictví jako výkaz zisku a ztráty nebo rozvaha nejsou tvořeny na úrovni operačního koncernu. Operační koncern se může dále rozpadat na jednu či více nákladových oblastí (Controlling Area).

Nákladová oblast je samostatná centrální jednotka, která reprezentuje uzavřený systém používaný pro vedení nákladového účetnictví. Ke každé nákladové oblasti je třeba přiřadit alespoň jednu jednotku z finančního účetnictví a to účetní okruh (Company Code). Toto je důležité pro zajištění přesunu dat mezi finančním účetnictvím a kontrolingem. To se provádí například tak, že při účtování v modulu FI můžeme specifikovat dodatečné nastavení pro nákladové účetnictví (například nákladové středisko nebo interní zakázku).

Obr. 19 – Přiřazení účetního okruhu k nákladové oblasti
Zdroj: Interní materiály Delphi

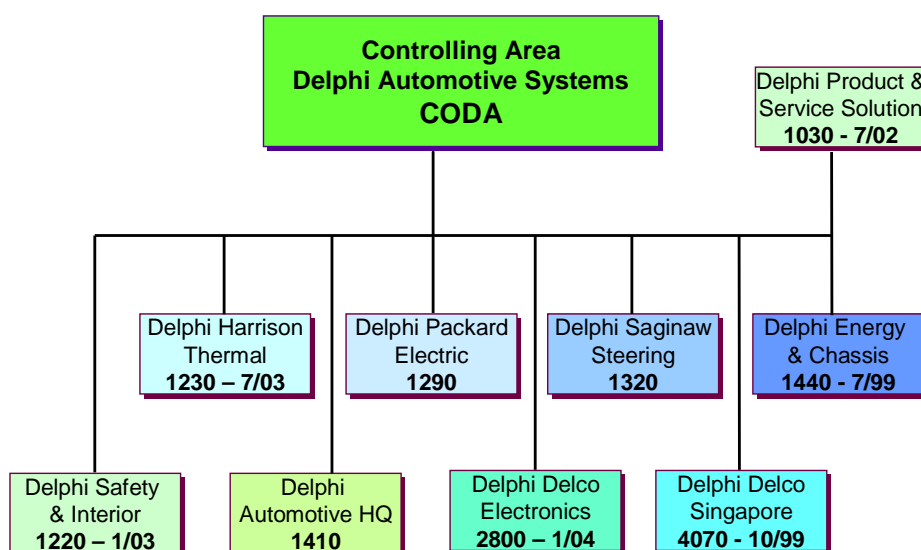
6.2. Modul CO ve společnosti Delphi

Ve firmě Delphi pracuji více než jeden rok na pozici finanční kontrolor. Vím co systém SAP nabízí v oblasti kontroingu a lze konstatovat, že využití tohoto modulu je ve společnosti velmi omezené. Je to způsobné hlavně tím, že veškerý reporting nákladů, tržeb, zisku, odchylek, efektivity a dalších finančních ukazatelů, probíhá pomocí aplikace Microsoft Office Excel. Soubory pro odesílání těchto informací jsou velmi rozsáhlé a složité a tak i první analýzy, které k těmto informacím vedou, se odehrávají v aplikaci Excel. SAP zde slouží jen jako zdroj, ze kterého se veškerá data stáhnou a dále se s nimi pracuje již mimo jeho prostředí. Myslím si, že je to velká škoda, protože analýzy, přesnost a variabilitu, kterou nám nástroje systému SAP mohou v této oblasti nabídnout jsou velmi pokročilé.

V mé práci se budu věnovat především oblasti finančního kontroingu. Důvodem je složitost a obsahová náročnost podnikového kontroingu v podniku Delphi, který velmi úzce pracuje s moduly MM a k jeho pochopení je nejprve nutné pochopit technologie, skladové hospodářství a engineering společnosti.

Organizační uspořádání v modulu CO

Delphi používá organizační uspořádání znázorněné na Obr. 20

Obr. 20 – Kontroingová oblast v koncernu Delphi

Zdroj: Interní materiály Delphi

Účetnictví nákladových středisek ve společnosti Delphi

V Delphi používáme nejčastěji jako kontrolingový objekt nákladová střediska. Počet středisek a jejich název a označení je na jednotlivých závodech. Co však musí být dodrženo jsou kategorie nákladových středisek a zařazení jednotlivých středisek do těchto kategorií. Každé kategorii pak odpovídá tzv. funkční oblast. Znázornění jednotlivých kategorií a funkčních oblastí je v následující tabulce.

Tab. 6 – Přehled kategorií nákladových středisek

Kategorie	Funkční oblast	Popis
A	7000	Výroba přímá
B	7000	Výroba nepřímá
D	8390	Engineering
E	8605	Administrativní náklady
F	8610	Prodejní náklady
G	8611	Tržní plánování
H	8615	Zvýšení prodeje
I	8620	Vliv zákazníka
J	8645	Skladování
M	8660	Služby k výrobku
S	8840	Nedostatek zakázek
T	8843	Bezpečnost zaměstnanců
U	8850	Práce
Y	8676	Outsourcing

Zdroj: Interní materiály Delphi

Tento přehled zahrnuje všechny funkční oblasti a kategorie, které jsou používány ve struktuře nákladových středisek. Například „A“ označuje přímou výrobu a „D“ engineering. Tyto kategorie můžeme nazývat jako kategorie nákladových středisek. Použitím tohoto indikátoru, můžeme velmi významně redukovat účtovou osnovu a nemusí být tvořeny oddělené účty pro každé středisko.

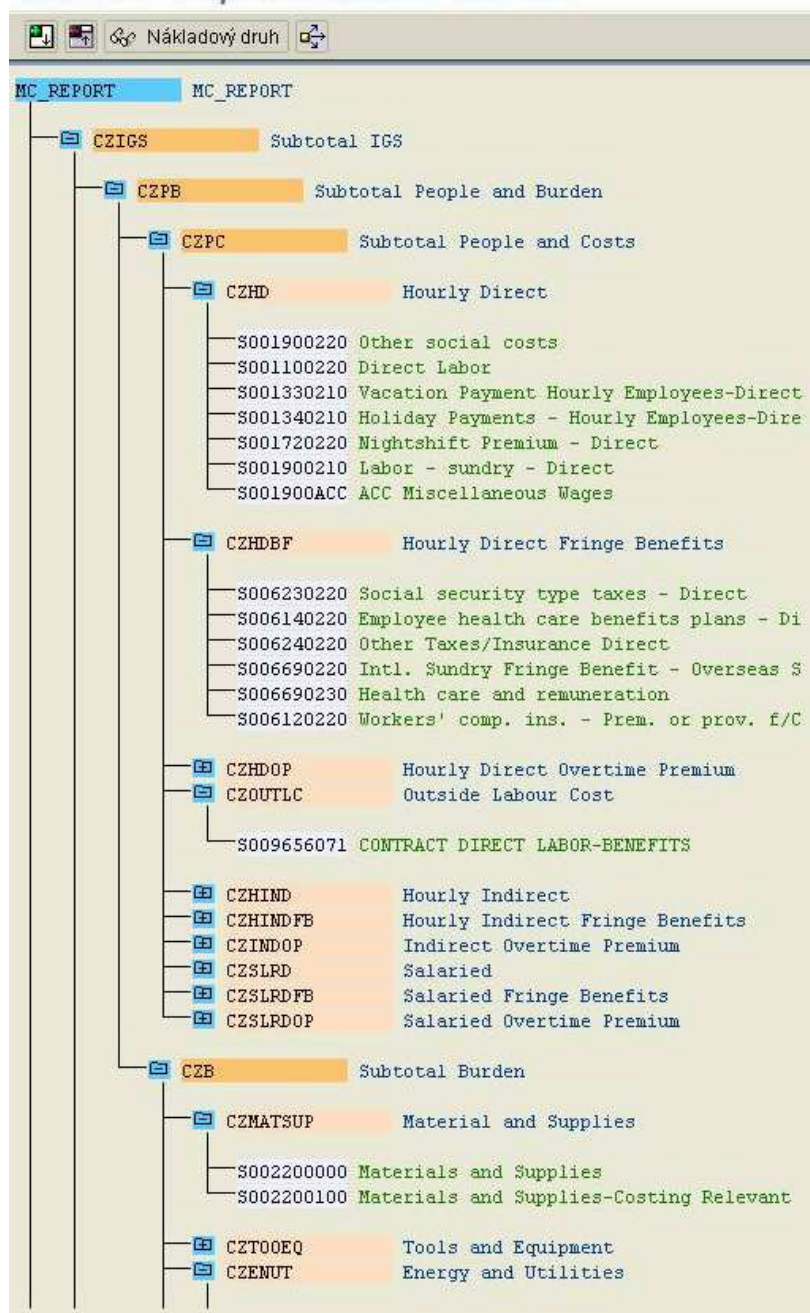
Vytvoření nákladového střediska je jednoduché (transakce KS01). Nutné je pouze dodržovat již výše zmíněnou strukturu. Aktivně je ve společnosti používáno cca 30 nákladových středisek. Základní výrobní nákladová střediska jsou Audi, BMW, Škoda Roomster, Škoda Octavia, vzorkovna a náhradní díly, nástřih, předkonfekce. Všechny tyto střediska mají formát CZ60AMxxxx, což označuje, že jde o střediska přímo vyrábějící produkty. Dále k výrobním střediskům řadíme střediska ve formátu CZ60Bxxxxx, jsou to

střediska jako nákup, logistika, kvalita, personální oddělení, údržba. Zvláštní označení CZ60DE mají všechna střediska engineeringu. Označení CZ60YIxxxx má dále oddělení informačních technologií, CZ60EFxxxx oddělení finanční a CZ60FOxxxx oddělení prodeje. Samozřejmě že pro uvedená označení existují ještě další rozčlenění – např. jen samotný engineering je rozdělen do dalších sedmi středisek (průmyslový engineering, produktový engineering, procesní engineerin atd.).

Při založení nákladového střediska je tedy nejdůležitější zvolit správně označení daného střediska. Dále je nutné vyplnit např. platnost nákladového střediska, název, nákladový okruh, měnu, profit centrum, kategorii nákladového střediska (A = výroba, E = finance, apod.). Je možné zakázat některá účtování na nákladové středisko (například tržby), vyplnit adresu, kde se dané středisko nachází, odpovědnou osobu, atd.

Nejpoužívanějším reportem v Delphi v souvislosti s náklady a nákladovými středisky je report S_ALR_87013611, který pro jednotlivá střediska či skupiny středisek zobrazuje aktuální náklady za libovolné období a dokonce je umí porovnat s náklady plánovanými. Před tím, než uvedený report můžeme použít, musí být vytvořena skupina nákladových středisek a skupina nákladových druhů.

V Delphi se používá skupina nákladových druhů MC_report a je sestavena přesně podle potřeb externího reportingu. Podstatou je, že se skupině MC_report přiřadí další podskupina – např. mzdové náklady, režijní náklady, pod jednotlivé podskupiny jsou zařazeny další podskupiny, kterým jsou již přiřazeny jednotlivé účty (viz Obr. 21).

Obr. 21 – Zobrazení skupiny nákladových druhů
Zdroj: Systém SAP R/3

V reportu S_ALR_87013611 se pak zadá období za které chceme náklady zobrazit, skupina nákladových středisek nebo samostatné středisko, skupina nákladových druhů nebo samostatný nákladový účet a účetní okruh. Pokud chceme v reportu zobrazit i porovnání s plánem, musíme plán nejprve například pomocí Excel tabulky nahrát do systému SAP. Jde nahrát i několik plánů, což je v podniku potřeba, protože se musí reportovat jednak roční plán a jednak je každý měsíc nebo každý druhý měsíc, sestavován

nový plán, v němž jsou například 2 měsíce aktuální a 10 měsíců oproti rozpočtu zpřesněná předpověď.

Cost centers: actual/plan/variance

Variace: Nákl.středisko

MC_REPORT MC_REPORT

L5860MFG L5860MFG

L5860OPER L5860OPER

CZ60BH HR

L5860BQ L5860BQ

L5860BL L5860BL

CZ60BP Purchasing

L5860ENG L5860ENG

L5860MENG L5860MENG

L5860CMCEN L5860CMCEN

CZ60E Plant CZ60 Administration

CZ60EF Finance

CZ60F Plant CZ60 Selling

CZ60FO Commercial

CZ60JL Sils

CZ60JL0001 SILS Skoda Mlada Bol

CZ60JL0002 SILS A05-Kvasiny

CZ60Y Plant CZ60 IT

CZ60YI IT

TVerze plánu 0

VNákl.středisko/skupina L5860ENG

CŠkupina nákl.druhů MC_REPORT MC

Cost centers: actual/plan/variance Stav:

Nákl.středisko/skupina L5860ENG

Odpovědná osoba: *

Výkaz.období: 3 do 3 2009

Cost elements	Act.costs
* Hourly Direct	5 000,00
* Hourly Indirect	470 351,00
* Hourly Indirect Fringe	231 144,88
* Indirect Overtime Premi	202,00
* Salaried	2 422 368,96
* Salaried Fringe Benefit	1 062 685,22
* Salaried Overtime Premi	142,00
** Subtotal People and Cos	4 191 894,06
* Material and Supplies	14 644,10
* Tools and Equipment	
* Energy and Utilities	5 677,10
* Maintenance	11 794,60
* All Other Fixed Costs	6 859,50
* Travel and Entertainmen	202 661,77
* Outside Services	697 582,91
* Training	132 798,98
* ALLIED Rebills All	
* Other Burden	1 603,25
** Subtotal Burden	1 059 903,21
*** Subtotal People and Bur	5 251 797,27
*** SUBtotal IGS	
**** Subtotal IGS	5 251 797,27
**** CZDEPR	14 778,00
***** Debit	5 266 575,27
***** Over/underabsorption	5 266 575,27

Obr. 22 – Zobrazení aktuálních nákladů pro nákladové středisko

Zdroj: Systém SAP R/3

Účetnictví profit center

Stejně jako nákladové středisko slouží pro sledování nákladů, slouží profit centrum pro sledování tržeb. Označení profit centra vždy začíná na **CZxxxxxx**, další označení je už na kontrolorovi. V Delphi jsou založena střediska dle projektů, na kterých se v podniku

pracuje. Např. CZ60AUDI, CZ60BMW, CZ60SKOUCT, CZ60SKOROOM, pak jsou založena profit centra tzv. CZ60DUMM, CZ60RAW, CZ60CC pro sledování tržeb, které se nevztahují ke konkrétnímu projektu.

Pro profit centra je v Delphi používán report Y_DN3_47000515, který se následně porovnává s výsledkem analýzy tržeb (transakce KE30)

Interní zakázky

Interní zakázky jsou v Delphi nejčastěji používány jako sběrač nákladů, který je po určité době rozpuštěn na určité nákladové středisko. Například ho využívá středisko údržby, které vyskladňuje veškeré náhradní díly na zakázku, která se na konci každého měsíce hromadně zaúčtuje na dané středisko. Dále se interní zakázky používají například pro nové dočasné projekty, u kterých je potřeba sledovat náklady, které k danému projektu patří. V neposlední řadě se interní zakázky používají pro investiční účely (viz podkapitola 6.2.5.2).

Pro sledování nákladů na jednotlivých zakázkách nebo skupinách zakázek slouží obdobný report jako pro nákladová střediska S_ALR_87012933.

Kontroloing nákladů výrobku (PCC – Produkt Cost Controlling)

Primárně se v Delphi PCC používá k výpočtu nákladů na výrobek, tzv. COGS (Cost of Goods Sold). Jedná se o takové výdaje na statky, které generují výnosy podniku. To znamená, že COGS zahrnují náklady na nákup materiálu, který je použit pro výrobu finální produkce a práci lidí, kteří danou produkci vyrábí (dělnické pozice). Pro velkou technologickou náročnost tuto oblast podnikového kontroloingu v této práci vynechám.

Analýza ziskovosti (CO-PA – Profitability Analysis)

CO-PA je v Delphi používána velmi často. Report se spouští každý týden pro orientaci, jaké jsou dosavadní tržby. Konečnou analýzu tržeb určenou pro externí reporting je možné provádět až po skončení veškerého účtování na tržbových účtech. Základní transakcí pro analýzu tržeb je KE30, ve které zadáme účetní okruh, období, za které chceme tržby

sledovat, nákladový okruh, typ měny (buď měnu oblasti hospodářského výsledku, nebo měnu účetního okruhu). Po spuštění se zobrazí obrazovka viz Obr. 23., kde je vidět rozpad tržeb na jednotlivé materiály. Můžeme si zobrazit i prodané množství a spoustu dalších ukazatelů souvisejících s tržbami. Tento výkaz je posléze uložen jako Excel soubor a dále zpracováván mimo prostředí SAP.

Delphi ALL PA value fields - Wavel			
Nákladový okruh CODE Delphi Automotive EU			
Navigace			
Profit centrum ▲			
Závod .			
Česta odbytu .			
Delphi Prd.Line lvl1 ▼			
	Sales Revenue	Sales accrual-C	
Artikl	Actual	Actual	
Zobrazení v	1 CZK	1 CZK	
010702996	9404605 KLEINSATZ TE	4 987,03	0,00
010723863	vidlice 14 p. ce-fi	78,00	0,00
010724573	dutinka (1,5-2,5)	480,00	0,00
010731065	svorkovnice 2 p. pri	23,00	0,00
010740323	dutinka (0,5-1,0) te	160,00	0,00
010748324	zasuvka 6 p. ce	31,00	0,00
010751270	nosic pristroju-PVC	9 288,18	0,00
010754612	7893033 MD E46 FRONT	7 176,72	0,00
010757654	prichytka stahovaci-	19,00	0,00
010779694	prichytka stahovaci-	3 417,51	0,00
010786025	4EO 971 459	16 524,57	0,00
010787197	4EO 971 459 A	11 120,97	0,00
010788514	pojistka maxi 30A ze	0,00	0,00
010788771	teleso 4 p. ce	0,00	0,00
010788772	kryt	0,00	0,00
010789019	rele 191 937 503 se	2 570,00	0,00
010800102	6912146 MD E46 LL C	40 639,93	0,00
010802076	4EO 971 170	17 818,53	0,00
010802148	6919965 MD ZB REP LE	8 737,63	0,00
010810347	zasuvka 8 p. tes. ce	430,00	0,00
010811279	pruchodka	0,00	0,00

Obr. 23 – Transakce KE30

Zdroj: Systém SAP R/3

7. Výhody a nevýhody modulů FI a CO aplikovaného ve firmě Delphi

Výhody

Moduly FI a CO systému SAP nabízejí mnoho možností, jejichž samotné popsání by zabralo několik publikací. Díky kustomizaci, kterou SAP nabízí všem zákazníkům, lze jednotlivé transakce a výkazy používat velmi efektivně.

Jak už bylo zmíněno, centralizovaný systém SAP 4.6c je v Delphi používán teprve od listopadu 2007. Ve starém systému bylo vytvořeno nespočetně programů a reportů nastavených přímo na společnost Delphi. Přechod na nový systém s sebou přinesl ztrátu veškerých takto vytvořených doplňků (všechny speciální programy se musí opětovně nainstalovat do nového systému a dnes již ve společnosti Delphi nepracuje z důvodu centralizace žádný programátor). Přesto bylo již v novém systému vytvořeno mnoho jiných reportů a výkazů, které jsou přímo „ušité na míru“ společnosti Delphi. To platí například pro factoring a účtování mezd v modulu FI, pro odesílání závěrky do amerického systému a pro analýzu tržeb v modulu CO.

Nespornou výhodou je, že celý systém SAP respektuje české prostředí, jedná se tedy o účetní systém, který je plně v souladu s platnými právními předpisy. U finančního modulu je toto respektování promítnuto tak, že vedle sebe existuje zároveň česká účtová osnova a účtová osnova pro účty, na nichž se účtuje dle US GAAP. Společnost tak zároveň vede účetnictví splňující podmínky a pravidla českých účetních standardů, tak účetnictví respektující požadavky US GAAP (to samé samozřejmě platí i pro finanční výkaznictví), které musí společnost vést dle centrálních požadavků. Nevíce rozdílnou oblastí je např. odepisování a evidence dlouhodobého majetku.

Jako další výhodu spatřuji, že díky centrálnímu systému jsou veškeré programové změny v jiné zemi okamžitě nabídnuty firmě Delphi, zda je nelze i v jejich systému využít. Zhruba před měsícem se tato situace udála v oblasti Self Billingu, kdy se v Delphi Německo řešil problém s velkým množstvím nevyřešených otazníků. Vznikl tak report pro velmi jednoduché zobrazení a řešení těchto otazníků, který již dnes může využívat i Delphi v České republice.

Právě díky centralizaci systémů všech podniků Delphi ve skupině, je např. pro centrální finance mnohem jednodušší sledovat veškeré finanční toky ve všech Delphi.

Nejen pro Delphi, ale pro všechny podniky používající moduly FI a CO systému SAP, je přínosem snadné provádění periodických uzávěrkových prací a úzká provázanost s ostatními moduly systému.

Moduly FI i CO systému SAP jsou také velmi úzce provázané na jiné aplikace provozované v podniku. Takovou aplikací je např. Microsoft Excel, který je velmi hojně používán k účtování víceřádkového dokladu. Doklad si lze dle přednastavených šablon připravit jako Excel soubor, který je pak pomocí transakce ZFI_Autopost, nahrán do SAPu. Tato transakce vytvoří tzv. mapu, který je pak v transakci SM35 zpracována a zaúčtována na účty hlavní knihy. Stejně tak lze Excel využívat v modulu CO, například pro nahrávání rozpočtu či předpovědi nákladů do SAPu.

V modulu CO lze vyzdvihnout další výhodu a to možnost plánování, sledování a hodnocení nákladů a výnosů na úrovni jednotlivých procesů, středisek a produktů.

Nevýhody

Obecně jako velká nevýhoda systému SAP je spatřována jeho cena. Obzvláště ve společnostech jako je Delphi, kterým samozřejmě nestačí základní nastavení dodávané společností SAP. Ve společnosti Delphi pak celkové náklady na podnikový informační systém násobí jeho centralizace. Jen pro představu: pokud by společnost Delphi v dnešní době zaváděla systém oddělený od ostatních Delphi závodů pomocí domácích firem poskytujících jeho zavedení, konzultace či naprogramování, zaplatila by cca 10 milionů korun. Protože však Delphi patří do celosvětového koncernu a vyžaduje tak využívání centralizovaného systému SAP verze 4.6, celá částka by byla několikanásobně vyšší. Jen zmíněný přechod firmy Delphi na centralizovanou verzi v roce 2007 vyšel společnost téměř na 45 milionů korun.

Náklady na systém SAP však jeho zavedením zdaleka nekončí. Dále je nutné proškolit jeho uživatele (cca 35 – 40 tisíc korun), platit licence, podporu a údržbu verze systému.

Firma Delphi za tyto položky zaplatí cca 4 milióny ročně. Tato částka se odvíjí i od celkového počtu uživatelů a může být ještě navýšena o poplatek za verzi bez údržby, kterou se verze 4.6 zanedlouho stane (nová verze je SAP 4.7). Tento poplatek má přinutit společnosti využívající systém SAP postupně přecházet na novější verze. Vzhledem k finanční náročnosti Delphi tento krok neuvažuje.

Jako další nevýhodu systému zavedeného ve společnosti Delphi spatřuji velmi zdoluhavý proces při žádosti o jakoukoli změnu v systému. Takovou změnou můžou být nové přístupy pro stávající či nové uživatele, či přidání nových transakcí uživatelům systému.

Ve starém systému (tzv. PN7) si hlavní účetní mohl volně vytvářet účtovou osnovu a zakládat nové účty. Dnes jsou již i tyto funkce omezené. O nový účet musí účetní žádat a vysvětlovat, pro jaké účely bude daný účet sloužit. Již vícekrát se stalo, že žádost byla i zamítnuta.

Jako jednu z největších nevýhod spatřuji, že pro modul CO i FI v systému SAP není ve firmě Delphi žádný programátor, který by napomáhal vývoji a zjednodušování veškerých transakcí a vytváření dodatečných programů. To samozřejmě vyplývá z centralizace celého systému. Veškerá podpora je tak realizována vzdáleně pomocí komunikační techniky (telefon, netmeeting, apod.). Navíc vývoj nových reportů či programů v systému SAP či pouhé přenastavení určitých parametrů stojí společnost Delphi poměrně velké peníze.

Další nevýhodou je absence externích školení pro uživatele modulů FI a CO. Veškeré informace a zkušenosti jsou předávány interně a to především tak, že zkušený pracovník předává informace novému či méně zkušenému. K dispozici také samozřejmě jsou příručky vytvořené jiným podnikem Delphi z koncernu nebo standardní nápověda systému SAP R/3, avšak vždy v cizím jazyce.

8. Vlastní zhodnocení a doporučení

Firma Delphi používá ve všech směrech velmi pokročilé technologie. Její výroba je na technologiích a systémech závislá. Celá firma je propojena jedním komplexním systémem SAP R/3. Málokdo si dnes výrobu, logistiku, personalistiku a v neposlední řadě finance a kontroloving, umí bez podobného systému představit.

Možnost poznat systém SAP R/3 jsem měla bohužel pouze ve firmě Delphi, avšak jen z komunikace s jinými podniky je zřejmé, že firma využívá systém poměrně efektivně. Je tomu tak zejména v oblasti logistiky a účetnictví.

V oblasti finančního kontrolovingu je využití systému o poznání slabší a firma Delphi má tak možnost se v této oblasti dále rozvíjet. Protože ve firmě není nikdo zkušený, kdo finančnímu kontrolovingu hlouběji rozumí, bude muset firma využít externích školení. Cena školení se na českém trhu v průměru pohybuje od deseti tisíc výše. Takových školení bude však muset kontrolér společnosti absolvovat několik. Proto se jako výhodnější jeví využití ostatních Delphi závodů (Slovensko, Rumunsko, Ukrajina) a zkušeností tamních kontrolorů.

V modulu FI pracuje několik velmi zkušených pracovníků, čemuž také odpovídá rozsah jeho využití. V této oblasti by se firma měla zaměřit například na důslednější a organizované předávání zkušeností od zkušených zaměstnanců těm méně zkušeným. Často se totiž setkávám se situací, kdy účetní pohledávek nebo závazků velmi složitě řeší konkrétní úkol, přičemž systém by jej zvládl za několik minut.

Pro správné a efektivní fungování modulů FI a CO je vždy velmi důležité primární nastavení těchto modulů. V modulu FI jsou to kmenová data pohledávek, závazků, účtů hlavní knihy, účtů vedlejších knih a bankovních účtů. V modulu CO je pak nutné pečlivé nastavení kmenových dat a organizačního uspořádání nákladových středisek, profit center a interních zakázek. Pokud nezkušený uživatel zasáhne do těchto nastavení, může se například v modulu CO stát, že tržby, které nám zobrazí analýza ziskovosti (transakce KE30) budou zkreslené a tím i konečný výsledek za účetní období.

S podobným problémem se společnost potýká právě v těchto okamžicích. Při analýze odchylek bylo zjištěno, že ačkoliv firma používá měsíční fixní kurz, došlo několikrát v měsíci k jeho změně. Po zobrazení všech uživatelů, kteří mají oprávnění kurz měnit, se zjistilo, že kromě uživatelů ze závodu Delphi, mají tuto možnost i uživatelé z jiných závodů Delphi. Ke odhalení, kdo změnu provedl dodnes nedošlo, protože transakce, která změnu kurzů umožňuje, neumí sledovat historii změn. Zde se tak střetává jednak nezkušenost a neoprávněnost uživatele s nedostatky systému.

Podobných situací se již ve firmě stalo nespočetně (např. Self Billing) a lze konstatovat, že většina z nich vedla k hlubšímu porozumění celého problému.

Ačkoliv se má práce zabývá podnikovým informačním systémem SAP R/3, přesto jako nejdůležitější prvek jak v zavádění tak využívání modulů FI a CO spatřuji lidský faktor. Samotné podnikové systémy představují jen nástroj k dosažení podnikových cílů a k realizaci podnikové strategie. Systém může být stokrát lépe nastaven, ale bez řádného proškolení jeho uživatelů a seznámením je s možnostmi zavedeného systému, nebude nikdy efektivní.

Závěr

Možnosti modulů FI a CO jsou obrovské a jejich použití vždy záleží na konkrétním typu společnosti, ve které je podnikový informační systém zaváděn a na financích, které je společnost ochotna za podnikový informační systém vynaložit. Vznikla celá řada publikací, které se popisem modulů FI a CO systému SAP zabývají a i v České republice jsou pořádány četná školení na toto téma. Tato práce by měla sloužit k základní orientaci v těchto modulech jak z hlediska teoretického, tak praktického.

Teoretická část se zabývá popisem základních pojmů souvisejících s podnikovými informačními systémy, představením společnosti SAP AG a samotného systému SAP. Dále stručně popisuje firmu Delphi Packard Electric Česká republika, s. r. o., v níž je systém SAP instalován již déle než třináct let a uživatelé s ním již mají většinou velké zkušenosti. I tato skutečnost byla jedním z důvodů, proč jsem se rozhodla zkoumat moduly FI a CO právě v této společnosti.

Podrobněji se pak teoretická část věnuje architektuře a základnímu nastavení kmenových dat obou modulů, které jsou nezbytné pro jejich správný chod a obecnému popisu jednotlivých submodulů v systému.

Praktická část se pak konkrétně věnuje základnímu využití obou modulů ve společnosti Delphi Packard Electric Česká republika, s. r. o. Popisuje nejčastější a nejrozsáhlejší činnosti v oblasti financí a kontroingu, při nichž je využíván systém SAP.

V modulu FI jsou to především činnosti jako fakturace, zpracování faktur přijatých, kontrola otevřených (splatných) položek na dodavateli, Self Billing, factoring, úhrada závazků a pohledávek, účtování a evidence dlouhodobého majetku.

V modulu CO je to pak plánování nákladů, rozbor tržeb, zobrazení skutečných nákladů a výnosů. V práci je dále uvedeno, jaké nastavení systému (kmenová data, hierarchie) je nutné ke správnému fungování transakcí a reportů. Závěrem praktické části je pak zhodnocení modulů FI a CO v systému SAP a hlavní výhody a nevýhody modulů i systému ve společnosti Delphi Packard Electric Česká republika, s. r. o.

Ačkoliv se má práce zabývat podnikovým informačním systémem, přesto jako nejdůležitější prvek jak v zavádění, tak využívání modulů FI a CO, spatřuji lidský faktor. Samotné podnikové systémy představují jen nástroj k dosažení podnikových cílů a k realizaci podnikové strategie. Podnikový informační systém může být však stokrát lépe nastaven, ale bez řádného proškolení jeho uživatelů a jejich seznámení s možnostmi zavedeného systému, nebude nikdy efektivní.

Seznam použité literatury

Citace

BÉBR, R., DOUCEK, P. *Informační systémy pro podporu manažerské práce*, 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2005. 211 s. ISBN 80–864–1979–7.

GÁLA, L., POUR, J., PROKOP, T. *Podniková informatika*, 1.vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006. 482 s. ISBN 80–247–1278–4.

MAASSEN, A., SCHOENEN, M., DETLEV, F., aj. *SAP R/3, Kompletní průvodce*, 1. vyd. Brno: Computer Press, 2007. 733 s. ISBN 978–80–251–1750–7.

MÁČALOVÁ, Pavlína. Softwarový gigant SAP propustí 3000 zaměstnanců. Klesl mu zisk o 2 % [online]. Publikováno 28.01.2009 [cit. 2009–01–24]. Dostupné z: <<http://ekonomika.ihned.cz/c1-33520390-softwarovy-gigant-sap-propusti-3000-zamestnancu-klesl-mu-zisk-o-2>>.

PETŘÍK, T. *Ekonomické a finanční řízení firmy: Manažerské účetnictví v praxi*. 1.vyd. Praha: Grada publishing, 2005. 372 s. ISBN 80–247–1046–3.

SODOMKA, P., HABÁŇ, J. *Analýza dlouhodobých trendů na trhu s ERP systémy*. CVIS 2008. <<http://www.sssi.sk/download/si2005/prednasky/Sodomka.pdf>>.

SODOMKA, Petr. *Aktuální trendy vývoje českého ERP trhu* [online]. Publikováno 31.12.2008 [cit. 2009–01–24]. Dostupné z: <http://www.cvis.cz/index_cz.htm>.

SYNEK, M., aj. *Podniková ekonomika*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 474 s. ISBN 80–7179–892–4.

Wailgum, T., Erben, L. *ERP: Důležitější, než kdy dřív* [online]. Publikováno 27.11.2008 [cit. 2009–01–24]. Dostupné z: <<http://businessworld.cz/erp-bi-bpm/erp-dulezitejsi-nez-kdy-driv-1429-p1592>>.

Co je faktoring [online]. [cit. 2009–01–24]. Dostupné z: <<http://www.finance.cz/firmy/informace/financovani-firem-factoring/>>.

O společnosti Delphi [online]. 29. října 2008, [cit. 2009–01–24]. Dostupné z: <<http://delphi.jobs.cz/index.html>>.

Investiční majetek (IM) [online]. c 2008, poslední revize 11.05.2009 [cit. 2009–01–24]. Dostupné z: <<http://www.con4pas.cz/im-investicni-majetek.html>>.

Bibliografie

HURST, Q., NOWAK, D., *Configuring SAP R/3 FI/CO: The Essential Resource for Configuring the Financial and Controlling Modules*, 1st ed., USA, Sybex, 2000. 846 s. ISBN 978-0-782-12597-9.

KOVANICOVÁ, D., *Finanční účetnictví – světový koncept*, 5. vyd. Praha: Bova Polygon, 2005. 544 s. ISBN 80-7273-129-7.

LEE, STUART, *SAP FICO Interview Questions, Answers, and Explanations: SAP FICO Certification Review*, 1st ed. London: Equity Press, 2006. 132 s. ISBN 978-1-933-80410-1.

LAU, L. K., *Managing Business with SAP: Planning, Implementation, and Evaluation, 1st ed.*, London: Idea Group Publishing. 2005. 300 s. ISBN 978-1-591-40378-4.

MAZZULLO, J., WHEATLEY, P., *SAP R/3 for Everyone: Step-by-Step Instructions, Practical Advice, and Other Tips and Tricks for Working with SAP*, 1st ed., Massachusetts: Prentice Hall PTR. 2005. 320 s. ISBN 978-0-131-86085-8.

SAP Help Portal [online]. <<http://help.sap.com/>>.

SAPscript Made Easy, *A step-by-Step Guide to Form Design and Printout in R/3*, 1st ed., Kalifornia, SAP Labs, Inc., 1999. 298 s. ISBN ISBN 1-893570-14-2.

Seznam příloh

PŘÍLOHA 1 – Účtovací klíče používané v modulu FI, 1 strana

PŘÍLOHA 2 – Seznam běžné používaných transakcí FI–GL, 1 strana

PŘÍLOHA 3 – Schéma účtování elektronického bankovníctví, 1 strana

PŘÍLOHA 4 – Třídy majetku používané ve společnosti Delphi, 1 strana

Příloha 1 – Účtovací klíče používané v modulu FI

Účtovací klíč	Popis	MD/D	Účtovací klíč	Popis	MD/D
01	Faktura	MD	32	Storno dobropisu	D
02	Storno dobropisu	MD	34	Ostatní závazky	D
03	Bankovní poplatky	MD	35	Příjem platby	D
04	Ostatní pohledávky	MD	36	Platební rozdíl	D
05	Odchozí platby	MD	37	Ostatní zúčtování	D
06	Platební rozdíl	MD	38	Zúčtování plateb	D
07	Ostatní zúčtování	MD	39	ZHK Dodavatelé D	D
08	Zúčtování plateb	MD	40	Hlavní kniha	MD
09	ZHK Odběratelé MD	MD	50	Hlavní kniha	D
11	Dobropis	D	70	Investice MD	MD
12	Storno faktury	D	75	Investice D	D
13	Storno poplatků	D	80	Příjem aktiva	MD
14	Ostatní závazky	D	81	Náklady	MD
15	Příjem platby	D	82	Inventurní rozdíl	MD
16	Platební rozdíl	D	83	Cenový rozdíl	MD
17	Ostatní zúčtování	D	84	Spotřeba	MD
18	Zúčtování plateb	D	85	Změna aktiva	MD
19	ZHK Odběratelé D	D	86	PM/PF MD	MD
21	Dobropis	MD	89	Přírůstek do stavu	MD
22	Storno faktury	MD	90	Příjem aktiva	D
24	Ostatní pohledávky	MD	91	Náklady	D
25	Odeslání platby	MD	92	Inventurní rozdíl	D
26	Platební rozdíl	MD	93	Cenový rozdíl	D
27	Zúčtování	MD	94	Spotřeba	D
28	Zúčtování plateb	MD	95	Změna stavu zásob	D
29	ZHK Dodavatelé MD	MD	96	MF/PF D	D
31	Faktura	D	99	Úbytek stavu zásob	D

Zdroj: Interní materiály společnosti Delphi

Příloha 2 – Běžně používané transakce a reporty v submodulu FI-GL

Běžně používané GL transakce

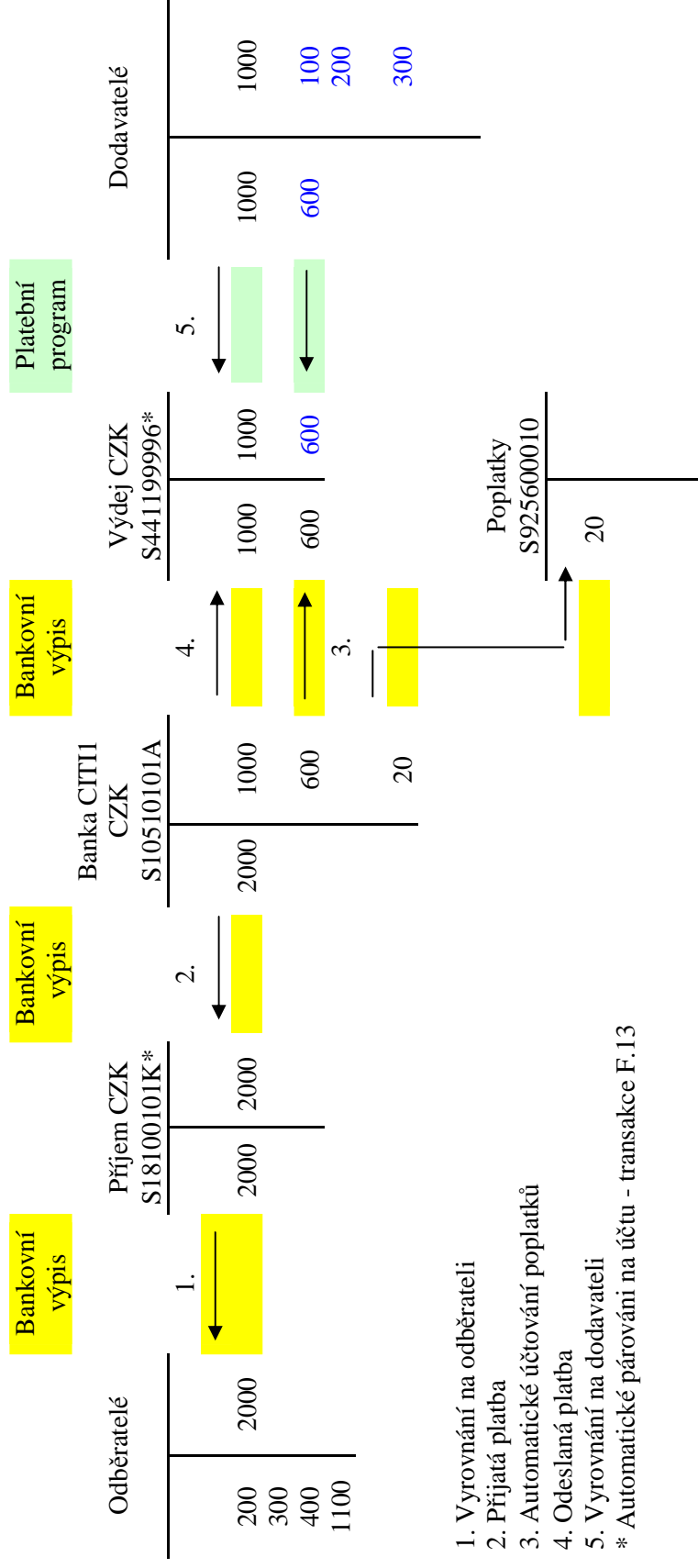
FB50	Pořízení dokladu (zjednodušené)
FBS1	Účtování dohadné položky
FB02	Změna dokladu
FB03	Zobrazení dokladu
FB08	Reverzní účtování (storno dokladu)
FBR2	Účtování s referencí
FKMT	Vytváření vzorů účtování
FBD1	Opakované účtování dokladů
FS10N	Zobrazení zůstatku účtu
FBL3N	Zobrazení položky dokladu na dodavateli
KSB1	Zůstatek účtu dle nákladových středisek
FS00	Zobrazení účtu hlavní knihy
KS03	Zobrazení nákladového střediska – kmenová data
ZUSER	Zobrazení uživatele, který pořídil doklad
OB52	Otevření a uzavření účetního období v modulu FI
FSE3	Zobrazení verze účetního výkazu
ZeTBR	Transport obrátové předvahy

Běžně používané GL Reporty

S_ALR_87009866	Kmenový záznam účtů hlavní knihy
S_ALR_87009846	Zobrazení změny účtů hlavní knihy
S_ALR_87009822/F.01	Zobrazení rozvahy, výkazu zisků a ztráty
S_ALR_87009815	Obrátová předvaha dle účtů
Y_DN3_47000122	Účty zisku a ztráty dle funkční oblasti
Y_DN3_47000073	Účty zisku a ztráty po jednotlivých ziskových centrech
S_ALR_87009732	Zobrazení dokladů zaúčtovaných na profit centru
Y_DN3_47000127	Extrakt položek dokladu
Y_DN3_47000022	Podnikový report

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha 3 - Schéma účtování elektronického bankovníctví

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha 4 – Třídy majetku používané ve společnosti Delphi

Číslo majetku	Třída majetku	Popis majetku
100 000 – 199 999	32022	Nemovitosti, pozemky
200 000 – 299 999	32162	Budovy
300 000 – 399 999	32202	Všeobecné zařízení závodu
	32212	
	32222	
	32272	
	32282	
400 000 – 499 999	32292	Nestandardní stálý majetek
	32202CZD	
	32203CZD	
	32642CZD	
500 000 – 599 999	32672CZD	IT zařízení
	32642	
	32652	
600 000 – 699 999		Majetek ve výstavbě
8100000 – 8199999	34120	Speciální zařízení

Zdroj: Interní materiály Delphi